

Pene pusă masă, pescăruși pe câmpul de luptă

Aș mai înțelegedacă ar fi ciorii

pentru că ciorile din totdeauna se hrănesc cu trupurile războinicilor,

ciorile, care, de altfel, nu fac nici o diferență între

carnea eroilor noștri sau a dușmanilor

nu știu dacă merită să ne supărăm pentru asta pe ele

Oricât de tare ne - ar afecta

Eu încă mai pot înțelegge porumbelii

ca te - au obii și nu îți săciugulească gunoii loamenilor .

și precum firul scâmbului vor mulge pârul năclăit

și în craniile lor gurgurite de gloante

și în rface cu iburi

num - aș mira

eu mai înțelegvrăbiile

purși și plulee foame

cirripind vesel

ciugulesc din buzunarele morților

doar în tămplă tora în gându - le orbițele

rămășițele de păine pesmeti zahăr cafea

Și tot ce mai agsesc

sunt niște trofee de război

care nici o dată nu osăle mai folosească celoruciși

pevrăbiile mai pot înțelegge

dar pe pescărușii care

Zboară în colșii încoace pe câmpul de luptă

pe care zac morții

În razele soarelui care răsare și apune, nu,

Nu îi pot înțelegge
-
încearcă să convingcă penelile lor sunt trandafirii de la soare,
și nu delasa năc
cănumai flama îngorez
de la cantitate de creveți mândacii
că pescărușii nu pot deveni așa de repede trandafirii
de la carne amâncată a celor răzuiti de ambele părți
pentru a se obține un efect ornic de tipul
războiul ar trebui să nu se mai termine niciodată
Ei zboară deasupra câmpului de luptă
pe care numai ai cum să - l mai aride acum în colș
numai ai cum să mai ridici ca sepe
să mai înștișcopii
se învârt deasupra câmpului de luptă
când prazant
apucă prada
și pe deasupra pozițiilor lor noastrezboară spre mare
deasupra noastră se bat unii cu alții
și uneori pierd prada
bucăți din trupuri omenești cad la picioare noastre
cel mai îngrorzi torcănuștii

 CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „Dunărea de Jos” GALAȚI

CENTRU COLECTARE DONAȚII

Vă așteptăm la sediul
Centrului Cultural „Dunărea de Jos”
Strada Domnească, nr. 61
Informații la tel. 00 40 236 418 400

Consiliul Județean Galați și Centrul Cultural „Dunărea de Jos” s-a alăturat campaniei de sprijinire a refugiaților ucraineni, care zilele acestea au trecut vama în țara noastră, în căutarea unui loc temporar care să le ofere siguranță și liniște !

Cei care doresc să ne fie alături în acest demers, colaboratori, cursanți ai Școlii de Arte și părinții acestora sau publicul nostru spectator, pot aduce la sediul nostru din strada Domnească nr. 61 următoarele produse de imediată necesitate: alimente neperisabile, păături, lenjerii de pat, produse de igienă, produse destinate copiilor (pampers, lapte praf, biberoane, dulciuri, medicamente) apă, șervețele umede.

Toate aceste produse vor fi depozitate temporar în bune condiții la sediul nostru, Domnească nr. 61, după care vor fi transportate la centrele de refugiați.

Spectacol folcloric de Dragobete Ansamblul Folcloric Doina Covurluiului

Foto din arhiva

CCDJ

Spectacol folcloric de Dragobete Ansamblul Folcloric Doina Covurluiului

Ziua Mondială a POEZIEI 21 martie 2022

**Poetul Boris Gumeniuk își apară țară
cu arma în mână.
Un poem scris de el, între două
bătălii.**

BORIS GUMENIUK

XXXXX

Pe nepusă masă, pescăruși pe câmpul de luptă
Aș mai înțelege dacă ar fi ciori
pentru că ciorile dintotdeauna se hrănesc cu
trupurile războinicilor,
ciorile, care, de altfel, nu fac nicio diferență între
carnea eroilor noștri sau a dușmanilor
nu știu dacă merită să ne supărăm pentru asta pe
ele
Oricât de tare ne-ar afecta
Eu încă mai pot înțelege porumbeii
care s-au obișnuit să ciugulească gunoiul oamenilor.
e oarecum firesc că le vor smulge părul năclăit
și în craniile lor găurite de gloanțe
își vor face cuiburi
nu m-aș mira
eu mai înțeleg vrăbiile
pur și simplu le e foame
ciripind vesel
ciugulesc din buzunarele morților
(doar întâmplător atingându-le orbitele)
rămășițe de pâine pesmeți zahăr cafea
Și tot ce mai găsesc sunt niște trofee de război
care niciodată nu o să le mai folosească celor uciși
pe vrăbii le mai pot înțelege
dar pe pescărușii care
Zboară încolo și încoace pe câmpul de luptă
pe care zac morții
În razele soarelui care răsare și apune, nu,
Nu îi pot înțelege -
încerc să mă conving că penele lor sunt trandafirii
de la soare,
și nu de la sânge
că numai flamingo e roz
de la cantitatea de creveți mâncați
că pescărușii nu pot deveni așa de repede trandafirii
de la carnea mâncată a celor căzuți de ambele părți
(pentru a se obține un efect ornitologic de tipul ăsta
războiul ar trebui să nu se mai termine niciodată)

Ei zboară deasupra câmpului de luptă
pe care nu mai ai cum să-l mai ari de acum încolo
nu mai ai cum să mai ridici case pe el
să mai semeni pâine
să mai naști copii
se învârt deasupra câmpului de luptă
căzând razant
apucă prada
și pe deasupra pozițiilor noastre zboară spre mare
deasupra noastră se bat unul cu altul
și uneori pierd prada
bucăți din trupuri omeneste cad la picioare noastre
(cel mai îngrozitor e că nu știm
dacă sunt ale prietenilor noștri sau ale dușmanilor)
e straniu când din cer
la picioarele tale brusc
îți cade un deget
sau o ureche
uneori îți pare
că dacă ai strânge împreună toate bucățile astea
ai putea recompune un om -
un prieten sau un dușman -
dacă ar mai fi și cine să-l învie
pescărușii trandafirii -
- un coșmar al războiului -
nu aș fi vrut niciodată să-i văd
cum scapă bucăți de carne de om
din cer direct la picioarele tale
că doar nu ai să te apuci acum să sapi o groapă
și să îngropi în ea un deget
sau o ureche
cu atât mai mult că nici nu știi ale cui sunt

Salonul Național de plastică mică - Brăila, al 23-lea motiv de bucurie pentru iubitorii genului

*Expoziția a fost deschisă la Galeriile de Artă Brăila, a putut fi admirată în perioada 26 februarie - 14 martie.

Trebuie să recunoaștem că scenograful Gh. Mosorescu -președintele Filialei Brăila a Uniunii Artiștilor Plastice din România a avut o idee foarte bună demarând Salonul național de plastică mică.

La ediția a XXIII-a a fost evidentă atracția pentru artiștii plastici profesioniști - lor li s-a adresat proiectul prin care publicul a avut ocazia nu doar să admire, ci și să achiziționeze din expoziție lucrări confortabile ca dimensiune, deci și ca preț. Fiind un proiect de primăvară, formele mici ale lucrărilor au fost în ton cu formula Mărțișorului, o lucrare din Salon putând a deveni și un cadou, neapărat și cu binecunoscutul simbol, șnurul tradițional alb-roșu.

Mult peste 400 de artiști plastici - din întreaga țară și de peste granițe - au trimis lucrări pentru expoziția deschisă la Galeriile de Artă Brăila (Piața Traian nr. 2, parter) în perioada 26 februarie - 14 martie 2022. Evident că au fost reprezentate pe simeze toate genurile - pictură, grafică, sculptură, ceramică, tapiserie și design etc. - la fel cum au fost și lucrări care îmbracă formule moderniste, cum au fost instalațiile, fotografia procesată etc. Dincolo de stil și gen, au mai fost câteva elemente care produc atractivitate pentru privitor: coloristica, compoziția, talentul artistului. Chiar dacă au fost foarte multe, lucrările din Salonul Național de plastică mică - Brăila 2022 au fost imposibil de trecut cu vederea. Atractivitatea a derivat inclusiv din faptul că au fost foarte diferite; dar așa, publicul va trebui să revină!

Salonul Național de plastică mică - Brăila 2022 a fost organizat de Filiala Brăila a UAP din România în parteneriat cu Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (CJCPCT sau Centrul de Creație, instituție sub egida Consiliului Județean Brăila) care deține spațiul Galeriilor, dar și cu BES România - Martha Maria Mocanu din Rotary Club - fără de care ar fi fost dificil de realizat binecunoscutul catalog al expoziției. Sugestivul afiș al ediției a fost realizat de Bogdan Mosorescu- alături de tatăl său, unul dintre participanții la Salon.

Armanda FILIPINE

Despre umbre pe fundalul unei existențe „Despre realitatea care nu e musai coerentă și poezia care rupe iluziile momentului”

Interviu cu poetul Andrei Velea

Alina Simona DRAGOMIR

Poetica lui Andrei Velea pentru un ochi neînțezat, pare un spațiu din care nu există vreo șansă de sustragere sau salvare. Dacă te avânți de-a lungul pereților stâncoși în care-și prinde părți din interioarele intime și proprii, ai impresia că ești învăluit de cazărmi verticale fără ferestre.

Într-o țară în care poezia nu se află în topul preferințelor cititorului, un animal pe cale de dispariție și acesta, iar numele poezilor nu se găsește întins doar pe asfalt, „inteligenta artificială” nu-ți poate acoperi genunchii, dacă nu te-ncumeți să deschizi aplicația poeziei care respiră încă: „am să-ți dăruiesc un inel, e o mică gaură neagră/ în loc de perlă va fi cea mai frumoasă cometă/ în inima ei a înghețat prima lăcustă/ la cinci în colț la universitate/ așa rămâne, așa/ și n-ai observat, nu, n-ai obsedat/ că nici n-ai format numărul, că n-ai/ că ai vorbit cu o aplicație de inteligență artificială/ abia instalată pe telefon/pentru cei singuri și frustrați, plictisiți de viață/ dar o vei aștepta cu flori de colț în toate glastrele/ de pe strada brăilei/ da/ cu toți teii de pe strada domnească în floare/ da”.

Imn tandru pentru dragoste, libertate și distrugere (Editura VINEA, 2021, București) acționează ca o mantră care-și propagă identitatea și forța peste imaginarul poetic al acestui volum. Profunzimea din poemele lui Andrei Velea stă bine-mersi în exploatarea familiarului: „ura ta dărmă teii de pe strada brăilei/ oprește toți pietonii/ în complicate fire de curent electric/ le toarnă sare în răni, ardei iute în albul ochilor” sau „a fost alegerea mea, a zarurilor mele, deci a mea/să trăiesc această viață mediocră/ în loc să aleg liber alternativa/ ecrane ticsite de computere îmi arătau ce aș fi simțit/ în fiecare moment posibil al fiecărei posibile vieți/ și mă rușinam, dădeam să mă ascund/ dădeam/ dar eram gol complet, lipsit de cuvinte”. Își evaluează sinele onest, nu pentru a se condamna sau pentru a-și căuta scuze, ci pentru a-și accepta modul de a exista în lume. Se dezbracă fără rezerve de straiile automatismului firii și se așază confortabil în spiritul critic sau melancolic: „nu, n-am ales, nu/ nu am decis eu, nu/ nu, nu și nu/ dar mă revoltam atât de înfundat încât părea/ un mieunat de pisică, un fel de aprobare până la urmă/.../noi tone de fâșii din viața mea/ și le clasificam abil pe fiecare/ nu

înțelegeam nimic, nu mai vedeam/ nicio cale de-a mă ascunde, nicio cale/ atunci mi-am dorit să mă inunde/ toate băuturile din lume, toate”. *Imn tandru pentru dragoste, libertate și distrugere*, căută umanul din șinele poetului și din împrejurul său.

Andrei Velea născut la data de 3 februarie 1980 în Galați, România. A debutat cu poezii în revista „Școala Gălățeană”, februarie 2001. Cu proză a debutat în revista „Caligraf” Alexandria, octombrie 2011. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Sud-Est începând cu decembrie 2012.

A semnat cărți precum:

Gimnastul fără plămâni, poeme, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați, 2010

Hotel în Atlantida, poeme, Editura Fundației Culturale Antares, 2011

- *Lumea e o pisică jigărită*, poeme, Editura Brumar, Timișoara, 2012

Orgoliul, proză, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați 2013, colecția cArtESSENȚE

Plaja de la Vadu, proză, Editura Brumar, Timișoara, 2013

- *Benzinăria Whiskey*, poeme, editura Paralela45, Pitești, 2017

#Agora. Democrația nu a fost niciodată mai sexy, roman, Editura Brumar, Timișoara, 2018

Omul Vag, poeme, Editura Eikon, București, 2021

Imn tandru pentru dragoste, libertate și distrugere, Editura Vinea, București, 2021

Distincții: A obținut mai multe premii literare pentru debutul în poezie și proză scurtă, între care: Marele Premiu „Eusebiu Camilar” și Premiul revistei „Ateneu”, Bacău, secțiunea proză, Festivalul național de literatură „Eusebiu Camilar - Magda Isanos”, ediția a XVI-a, 2011, Premiul pentru debut „Horațiu Ioan Lașcu” al Filialei USR Iași pentru cartea „Gimnastul fără plămâni” la cea de-a XXX-a ediție „Porni Lucefărul...”, în cadrul ZILELOR EMINESCU 2011, Premiul al III-lea și Premiul Revistei „Caligraf” la cea de-a XII-a ediție a Concursului Național de Proză „Marin Preda”, septembrie 2011, Premiul pentru poezie (debut) pe anul 2010, Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Sud-Est, pentru volumul „Gimnastul fără plămâni”, Premiul I pentru Poezie în cadrul Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”, ediția a VI-a, octombrie 2012.

Colaborări: Am publicat poezie, proză scurtă și cronici de carte în mai multe reviste culturale, precum „Dacia Literară”, „Zon@literară”, „Poesis”, „Convorbiri Literare”, „Actualitatea literară”, „Litere”, „Caligraf”, „Plumb”, „Salonul Literar”, „Fereastra”, „Poezia”, „Algoritm Literar”, „Vatra”, „EgoPHobia”, „Subcultura -Kalașnikov de idei”, „Argeș”, „Antares”, „Boema”, „Oglinda Literară”, „Feed Back”, „Hyperion”, „Dunărea de Jos”, „Drumețul Incendiar”, „Școala Gălățeană”, „Neuma”, „Opt Motive”, „Mozaicul”

A-S.D: Pornind de la zicala „a nu-și mai încăpea în piele”, credeți că poezia are funcțiile ei proprii în organismul uman, să zicem ca un al patrulea strat al pielii după hipoderm, sau zace liberă în jurul nostru, unde poate fi zărită pe lucrurile din preajmă?

A.V: Mai degrabă decât a fi „piele” sau „obiect inert” aflat undeva împrejur, cred că poezie e un fel de „optică” sau „o pereche de ochelari”. Pentru mine e un mod de a privi realitatea, lumea. Știm din filosofie (și mai apoi din știință) că realitatea obiectivă nu este așa cum ne-o prezintă simțurile. Nu există în realitate culori sau mirosuri, spre exemplu, ele sunt produse ale felului în care creierul nostru percepe mediul ambiant. O albină sau un crab văd altfel decât noi. Ceea ce ne înfățișează simțurile este o falsificare a realității. Așa că între falsificarea realității prin simțuri și falsificarea realității prin poezie nu este o diferență ca de la Adevărat la Fals, ci este doar una de la un fals cu pretenții de obiectivitate la un fals asumat subiectiv. Iar dacă prima produce în noi tot felul de reacții, la fel o face și cealaltă. Minte noastră e foarte obișnuită în adâncul ei să jongleze cu falsificări, așa suntem construiți de natură, așa că acceptă atât realitatea simțurilor, cât și pe cea a poeziei.

A-S.D: Poezie reazem sau poezie evadare? Ce nuanță a poeziei v-ajută să vă țineți firea?

A.V: Cred că ambele sunt adevărate. Uneori poezia poate fi sprijin, alteori evadare. Poate fi și sprijin pentru evadare... Dar literatura mai are o funcție foarte interesantă, care se potrivește de minune lumii în care trăim. Într-o societate care avansează tehnologic foarte agresiv, în care oamenii au din ce în ce mai puțin timp să se adapteze la tot felul de gadget-uri și invenții dimprejur, devin din ce în ce mai importanți integratorii de sistem. Iar poezia sau romanul pot da sens, pot aborda holistic, pot umaniza, pot împăca omul cu noile produse ale lui, fie că vorbim de invenții tehnice sau mecanice (literatura care a vorbit despre om și mașină), software (inteligentă artificială) sau biologice (omul și raportarea lui la modificările sau ameliorările genetice ale propriei specii). Alături de filosofie și teologie, literatura este un mare integrator, unul dintre instrumentele pe care le avem la dispoziția ca să dăm coerență lumii. Iar fără o viziune coerentă asupra lumii oamenii nu pot funcționa.

A-S.D: Metafora polivalentă: cea care te îmbrânțește violent în realitate și cea care te orientează în afara ei. Este metafora un mijloc de apărare? Există poezia capabilă să-ți zdruncine echilibrul interior?

A.V: Creierul nostru are nevoie de coerența lumii despre care vorbeam mai sus, însă realitatea nu e musai coerentă. Ne-au obișnuit secole de filosofie neinspirată să credem că realitatea este așa cum o proiectăm noi, așa cum avem noi nevoie. Realitatea este și atât, coerența ei este nevoia și proiecția noastră. Poezia șochează uneori prin aducerea în fața ochilor a tot soiul de inconsecvențe. E o modalitate pe care o practic și eu, aceea de conștientizare că lumea liniștită pe care ne-o construim este, de multe ori, iluzorie. Literatura, mai ales așa cum se practică ea azi, mai degrabă neliniștește decât liniștește. E la fel de enervantă ca știința care insistă să ne spună că nu există culori în realitate, ci că există doar lungimi de undă pe care creierul nostru le pictează interior într-o anumită culoare. Literatura pune lumina pe colțurile gri. Unde este zbucium, este multă umanitate. Dar există și o veste bună în toate acestea. Noi, oamenii, suntem făcuți de la natură să operăm în astfel de condiții. Căutăm și proiectăm coerențe, dar ne mișcăm permanent într-o realitate incoerentă. Altminteri poezia ne-ar fi distrus demult sau, pur și simplu, n-am fi

practicat-o. Poezia rupe iluziile momentului și dă astfel posibilitatea unor interpretări și coerențe noi.

A-S.D: Sunt poeți care scriu cu seva copacilor, și poeți care scriu cu rumegușul propriului trup. Cu ce e scrisă poezia dumneavoastră?

A.V: E scrisă cu toate frământările pe care le am referitor la cine suntem, ce înseamnă toate acestea și care e sensul nostru aici. Sunt sigur, nu voi găsi răspunsuri edificatoare. Dar filosofia ne învață, la origini, că întrebările sunt mai importante decât răspunsurile, că drumul e mai important decât destinația. Literatura e o mărturie a peisajelor pe care le vedem pe acest drum. Pentru mine, a fi viu și autentic înseamnă a-ți pune întrebări și a fi frământat de dorința de a găsi răspunsuri. Nu-mi dau seama cât contează răspunsurile, dar, cu siguranță, autenticitatea trăirii e dată de intensitatea și de anvergura întrebărilor pe care ți le pui.

A-S.D: Sunt multe voci care condamnă poezia zilelor noastre. Niște nonsensuri adunate pe o bucată de hârtie, spun ei. Se poate disocia poezia de felul în care vorbim sau scriem în afara ei?

A.V: Poate că au dreptate și poezia de azi poate fi văzută ca un „nonsens”... Dar și banii, spun alții ajunși la vârsta înțelepciunii, sunt un nonsens. La fel și puterea politică. Însăși existența noastră este, pentru unii, un nonsens. Cine poate da azi un răspuns

general acceptat la întrebarea „Care este sensul nostru pe lume?” Vor exista o sumedenie de răspunsuri și de acuzații din partea altora de „nonsens”. Sensul, sau coerența lumii dimprejur, este o nevoie a noastră. La fel cum și critica unei viziuni este parte din ființa noastră. Căutăm și proiectăm sensuri, dar suntem abili în a naviga pe o mare de incoerențe. Poezia de azi nu poate exista dacă ceva din noi, ca specie, nu o face posibilă. Iar asta e valabil și pentru poezia de ieri și va fi valabil și pentru cea de mâine. Simplul fapt că sunt pur și simplu emanații ale noastre le dă sens. Iar unii ar putea susține că „niște nonsensuri adunate pe o bucată de hârtie” ar putea fi chiar o definiție a ființei noastre...

A-S.D: Dacă toți poeții ar vorbi așa cum ar scrie, credeți că noțiunea de „comunicare” mai poate fi plasată într-o generalitate? Poate fi categorisită, redusă la simple concepte? Ar mai fi aceștia înțeleși de vocile care condamnă?

A.V: Chiar și fără să vorbim în versuri și tot ne înțelegem greu și avem atâtea probleme din a transmite ceea ce vrem să spunem în fapt. Interesant e că în Antichitate se credea foarte mult în puterea versurilor de a transmite mai adecvat un conținut ideatic, așa că legile cetăților antice erau scrise în versuri. Mai târziu am înțeles cât de sărac e limbajul comun și am ajuns acolo unde folosim metafore pentru a transmite un conținut prea complicat de prins în exprimările comune. Metaforele există și-n vorbirea de zi cu zi, chiar dacă sunt mult mai des întâlnite în poezie. Desigur, n-aș vrea ca cineva să îmi vorbească în versuri. Dar nici faptul că nu se întâmplă asta nu e o garanție pentru o comunicare strălucită.

A-S.D: Poate fi asociat scrisul cu setea?

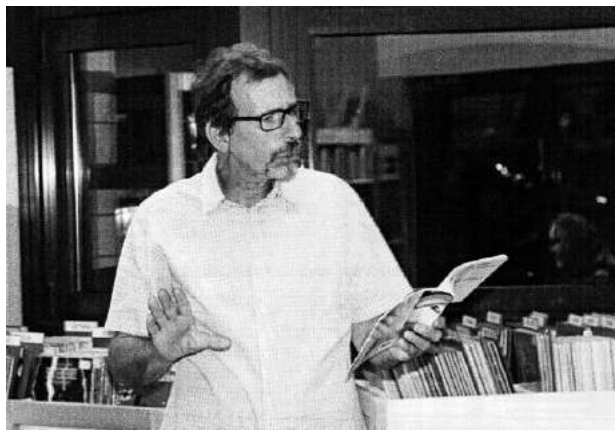
A.V: Eu simt de multe ori asta. E o nevoie de exprimare în scris care nu se potolește până nu aștern ceva pe hârtie. Apoi revine după o perioadă. Practic, scriu de când mă știu. Am scris tot timpul, fie povești cu argonauți, fie poezie modernă, adică „nonsensuri înșirate pe hârtie”. Să închei cu o metaforă. Într-adevăr, unor extraterestri toate astea le-ar părea, la prima

vedere, cu adevărat nonsensuri, care s-ar întreba ce e cu elucbrațiile astea înșirate pe-o adunătură de rumeguș. Apoi, dacă vor vrea să ne înțeleagă cu adevărat (să presupunem că ar fi dispuși să facă efortul ăsta), și-ar da seama că tocmai „nonsensurile” astea vorbesc cel mai mult despre ființa noastră. Posibil ca extraterestrii să fie mari consumatori de poezie actuală.

Carmen ANDREI propune:

Despre scriitorul și omul Laurent Bayart

Scriitor-poet și ciclist, Laurent Bayart s-a născut la Strasbourg în 1957. Și-a făcut debutul în țara literelor în decembrie 1975 (dată inversă a anului nașterii... deci nu-i nimic întâmplător!). Așadar, de aproape 45 de ani, el se plimbă prin cuvinte și dă întâlniri sintactice lucrurilor, oamenilor, ideilor, sentimentelor.

A fost redactor (fondator al revistei alsaciene *L'Ancrier Editeur /L'Encrier*) și animator între 1985-1997 în care a publicat și promovat numeroși autori. Specializat în literatura Europei de est, a descoperit România, țară pentru care a făcut o adevărată pasiune și despre care a și publicat mai multe lucrări, printre care *Cantiques roumains (Cântece românești)*, *L'Eau*

dupuits (Apă de izvor). I s-au tradus încă din 1995 la editura Nemira două piese de teatru în limba română, *Une bombe dans le palais royal (O bombă în palatul regal)* și *Voisins (Vecinii)*. Multe dintre textele sale au fost traduse în special de traducătoarea Carmen Andrei.

Observator al vieții de zi cu zi, Laurent Bayart abordează cu dexteritate umorul și deriziunea. A publicat peste șaiszeci de cărți în multe domenii literare: poezie, narațiune, nuvelă, jurnalism, eseu, teatru, proză poetică, literatură sportivă, text-foto, povestire... Curiozitatea și setea inepuizabilă de a cunoaște oamenii îi dau vânt în pupă și-l propulsează tot înainte. Are ca motto în viață „maxima ciclistă” a lui Albert Einstein: „Viața este ca o bicicletă, trebuie să mergi înainte ca să nu-ți pierzi echilibrul”.

Laurent Bayart se perindă artistic, neîncetat, de mai bine de treizeci de ani, prin biblioteci, biblioteci media, diverse sălașuri culturale și alte locuri improbabile, oferind benevol - împreună cu prietenii lui muzicieni - spectacole literare și muzicale originale.

Printre cărțile sale emblematice, a publicat *Voyage en chambre a air (Poveste cu bicicleta)*, *Un tramvai amuzant* (peregrinări în tramvaiul de la Strasbourg, operă care are și o versiune teatrală), *Ivresse du vagabondage (Beția vagabondării, proză poetică)* cu acuarele de Chistiane Meiss, *Priere des sages (Rugăciunea înțelepților, cronici)* și *J'ai mon voyage (Eu îmi fac călătoria mea, povestea unui sedentar)* sau *Terra incognito* (poezie haiku care are loc în grădina lui)...

Lucrează cu mulți artiști și fotografi care participă în mod regulat la cărțile și animațiile sale. A câștigat numeroase premii literare, inclusiv Premiul Vallis-Claus (1979), Marele Premiu pentru Calitatea Vieții, Premiul Senatului, Premiul Dante, Marele Premiu Sully Prudhomme, Premiul Societății Scriitorilor din Alsacia, Lorena și al Teritoriului Belfort. Multe manuscrise au fost premiate și au câștigat premii pentru publicare, inclusiv, mai recent, Premiul orașului Dijon. În același an, a obținut premiul Goncourt de la charcuterie și a făcut parte din Confrerie des Tastes-Andouilles din Val d'Ajol, regiune de care s-a îndrăgostit. *Da, nu putem fi mereu serioși!*, crede cu tărie Laurent Bayart.

În 2021, a organizat (oarecumva în ciuda crizei sanitare) mai multe lecturi muzicale (la Mundolsheim, Vendenheim, Lampertheim...) și a publicat o carte de cronici *Le monde distant de nos baisers perdus et autres effleurements (Lumea îndepărtată a săruturilor noastre pierdute)* la editura Orizons din Paris (col. „Temoins/temoignages”). De asemenea, a participat la o nouă ediție a Târgului de carte în natură Robertsau și a Târgului de carte Erstein, în cadrul prestigios al Muzeului Würth.

Pentru anul 2022 și-a planificat mai multe lecturi și prezentări muzicale în jurul unei cărți (texte și fotografii), pe care o va publica împreună cu fotografii Alain Tigoulet, sub titlul *Voyage en Perigord (Călătorie în Perigord)*, o viziune poetică și originală a unei regiuni pitorești cu mai multe fațete. În plus, mai are în vedere publicarea unei povestiri inedite care să nareze, cu dragoste și pasiune, întâlnirile lui cu Inefabilul și Nespusul. O lucrare surprinzătoare și atipică pentru a vă conduce la esențial și a ne ridica ochii spre vârf, spre culmile sensibile ale poeziei vieții și ale sensibilității cotidiene.

Laurent Bayart - portret de scriitor

**PETIT PRECIS DE L'IMPOLITESSE
ORDINAIRE / MIC TRATAT DE
IMPOLITETE ZILNICĂ**

„Politețea costă puțin și cumpără totul.” (Montaigne)
„Singurul lucru pe care politețea ne face să-l pierdem este, din când în când, un loc în autobuz”. (Oscar Wilde)
„Cu cât sentimentele sunt mai reci, cu atât politețile sunt mai numeroase” (Proverb chinezesc)

A, BA DA!

Tramvaiul este aglomerat, plin ochi ca o cutie de sardine. Oamenii sunt strâns lipiți între ei. Se uită unii la alții bănuitori, își aruncă priviri răutăcioase. Un șmecheraș s-a lipit de un loc pe scaun. Instalată confortabil, se delectează observându-i pe cei care stau în picioare. Și, cireșa de pe tort, este bătrânică cu coșul de răchită (să-ți faci cumpărăturile la ora asta, este o adevărată provok'are!) care se duce la piață. Firește că nimeni nu-i cedează locul și el în niciun caz... Ce chestie dom'le! Hai să nu exagerăm! Tinerii cu iphone-urile lor sau alte telefoane mobile rămân lipiți și ei de locurile lor. Nici măcar nu-i dau atenție persoanei în vârstă care aruncă priviri disperate prin jur ca să-și găsească unde să se așeze. Încearcă să fie băgată în seamă de vreun călător, să-l înduioșeze... Câtă perversiune... Este un nu categoric care i se transmite telepatic. Ea aruncă o privire de câine abătut în direcția lui. Fără doar și poate și-ar dori ca lui să-i fie milă de soarta ei. Bărbatul rămâne neclintit. Eu n-am cumpărături de făcut. Mă duc la muncă și-mi câștig din greu existența zilnică: am nevastă, trei copii, trei pisici de hrănit. Nu-i de glumă, bodogănește. își deschide ziarul, îl întinde ca pe-un acordeon ca într-un soi de dispreț. Da' eu nu-s la pensie! scoate iritat. Înainte să adauge: Și chiar dacă aș fi la pensie, nu aș târgui la orele de vârf ca să ușchesc locurile oamenilor bravi din câmpul muncii care stau ... în banca lor!

SERTAR CU NĂTĂRĂU

Se făcuse deja remarcat la aperitiv, dar acum, a fost magistrat! Nevasta lui a vorbit chiar în acești termeni. Invitat la niște prieteni (chiar că-i sunt prieteni dacă i-au oferit ospitalitate!), bădăranul nici măcar n-a așteptat să ciocnească cu toată lumea și a și golit paharul „pîn' la fund”. S-a făcut o tăcere abisală în jurul lui. Prietenii lui, politicoși și stînjeniți, l-au servit din nou, illico presto, cu o cupă de șampanie grăbinduse să ciocnească cu el ca să nu recidiveze a doua oară. Dar, mai târziu, la masă, el iar a comis-o - că nu trebuie niciodată să lași garda jos - și, abia ce-a fost

Laurent Bayart - portret de scriitor

**PETIT PRÉCIS DE L'IMPOLITESSE
ORDINAIRE / MIC TRATAT DE
IMPOLITETE ZILNICĂ**

La politesse coûte peu et achète tout. (Montaigne)
La seule chose que la politesse peut nous faire perdre, c'est, de temps en temps, un siège dans un autobus bondé. (Oscar Wilde)
Plus les sentiments sont distants, plus les politesses sont nombreuses. (Proverbe chinois)

AH SI!

Le tram est bondé, rempli comme une boîte de sardines. Les gens sont «collés/serrés». Ils se regardent en chien de fusil. L'œil mauvais. Un petit malin, s'est emparé d'une place assise. Confortablement installé, il observe -avec une grande délectation - les personnes en station debout...La cerise sur le gâteau étant cette vieille dame, avec son panier en osier, (faire les courses à cette heure-ci, c'est de la provoque!) qui va se rendre au marché. Evidemment, personne ne lui propose une place, et surtout pas lui... La belle affaire! Faut tout de même pas exagérer! Les petits jeunes avec leur Iphone et autre portable restent scotchés à leur place. Ils ne prêtent même pas attention au manège de la personne âgée qui glisse quelques œillades désespérées afin de pouvoir s'asseoir. Elle tente le tout pour le tout, en essayant de se faire remarquer par un passager de la rame... De l'attendrir. Quelle perversion... C'est une fin de non recevoir que chacun lui renvoie mentalement. Elle jette un dernier regard de chien battu en sa direction. Sans doute veut-elle qu'il s'apitoie sur son misérable sort? L'homme reste de marbre. Je ne vais pas faire les courses, moi! Je me rends au bureau afin de gagner mon dur labeur quotidien: j'ai une femme, trois enfants et trois chats à nourrir. Ça n'rigole pas! Semble-t-il maugréer... Il déplie et tend son journal comme un accordéon. C'est une manière de mépris. Je ne suis pas à la retraite! éructe-t-il. Avant de rajouter: Et si je l'étais, je ne ferais pas mon marché aux heures de pointe pour essayer de chouraver les places assises des braves «actifs» installés sur leur séant!

CASE À NIAIS

Il s'était déjà fait remarquer à l'apéro, mais là, ce fut magistrat ! Ce sont les propres termes de son épouse...Invité chez des amis (ils le sont vraiment pour lui offrir l'hospitalité !), Le goujat n'ai même pas attendu de trinquer avec tout le monde, et a vidé sa flûte « cul sec ». Il y eut un silence abyssal autour de lui. Ses amis -polis- gênés lui ont resservi, illico presto, une

servit, a început să înfulece din farfurie... În vreme ce gazda încă mai servea niște paste somptuoase. Cu nasul în bolul de faianță, se ocupa ca un nehalit de farfuria lui de spaghetti... nu fără să plescăie ostentativ producând un lipăit care punea la încercare timpanele sensibile. Firește că acest personaj a făcut o pată pantagruelică de sos de roșii pe fața de masă albă, dar și pe cămașa lui... Fără să mai punem la socoteală că a reușit isprava să facă cu migală o pată de vin de toată frumusețea pe o față de masă care a ajuns o sugativă, căci prietenii lui au comis „măiestria” să-i umple paharul cu un bordeaux de podgorie premiată. A fost cam răsturnat, asta-i clar. Aparent, această maimuță capucin cultivă stîngăcia. Iar la el, crește singură...

Seara s-a dovedit un supliciu pentru tandra și nefericita-i soață. Cît despre el, fiind un casnic notoriu și regele sedentarității, n-a mai fost invitat - oare trebuie să mai precizăm astă? - niciodată...

Trebuie să nu întinzi coarda, mărturisi el...

Metan care urlă

Avea el oareșicare scăpări pe care le cultiva cu afectare căci - „Le scapă cine poate” după cum ar spun proverbul. Dacă prietenul nostru era destul de zgomotos în lume, se trezea uneori cu o aură de sfînt, chiar dacă n-avea nimic dintr-un sfînt... Era un meloman al mațelor, un maestru al corzilor intestinale, ceea ce îl obliga să dea - deși corpul se opintea din răspuțeri-niște concerte neașteptate care păreau că stînjenesc publicul din jurul lui. Firește că, deși era departe de talentul celebrisimului bășinoman Joseph Pujol, artistul de la Moulin Rouge din La Belle Epoque, filosof al fundamentelor, acest personaj zgomotos avea și el argumentele lui destul de solide! De altfel, acest plăvan luminat declara: „Un artist trebuie să se sloboadă pe scenă”. La răscruce de mii de vînturi, rămîne sigur că muzicantul nostru se apăra într-un domeniu în care este important să ai fundamente solide. Și de aceea, întotdeauna și cu mare plăcere acest discipol al fundăturilor se abandona beției flatulenței și al pîrțului dosit cu un prieten, bijutier în materie, gazosul Bruno. Vintrele lui constituiau o adevărată rețea de conducte de gaze, ce duodem genial! Răsunetul fesierilor lui - ca să nu mai vorbim de turbulențe - i-a dat pe spate pe mulți căcănari cunoscuți.

flûte de champagne en se précipitant pour choquer son verre afin d'éviter une deuxième séance de sa part. Mais plus tard, à l'heure du repas, il récidiva - car il ne faut jamais baisser la garde- et, à peine servi, il commença à attaquer son repas...alors que la maîtresse de maison était encore en train de servir un somptueux plat de pâtes.. Le nez dans son écuelle en faïence, il s'occupait goulûment de son assiette de spaghettis...non sans les aspirer avec ostentation, produisant un bruit de suction éprouvant pour de délicats tympanes. Bien sûr, ce personnage fit une pantagruélique tache de sauce tomate sur la nappe blanche et sur sa chemise aussi... Sans compter qu'il réussit même la prouesse de figoler une magistrale auréole de vin sur une nappe qui était réduite au rôle de buvard, car ses imprudents amis avaient commis la maladresse de remplir son verre d'un bordeaux premier cru. Il fut assez renversant, c'est clair. Apparemment, ce sapajou cultive la maladresse. Ça pousse tout seul... La soirée se révéla être un supplice pour sa malheureuse et tendre épouse. Quant à lui, étant un casanier notoire et le roi de la sédentarité, il ne fut - faut-il le préciser ?- plus jamais invité... Il faut savoir provoquer sa chance confessa-t-il...

MÉTHANE HURLANT

Il avait - hélas -un certain nombre de tares - que -ma foi - il cultivait avec affection car « mieux vaut tare que jamais » comme dirait le proverbe. Si notre ami était assez bruyant en société, il lui arrivait de se retrouver parfois en « odeur de sainteté », même s'il n'avait rien d'un saint... Je m'explique : c'était un mélomane intestinal, un maestro des boyaux, ce qui l'obligeait à donner -à son corps assez défendant- quelques concerts impromptus qui semblaient indisposer le public se trouvant à l'entour. Certes, loin d'avoir le talent du céléberrissime pétomane Joseph Pujol, artiste du Moulin Rouge à la Belle Epoque, philosophe des fondements, ce bruyant personnage n'en possédait pas moins quelques solides arguments ! Ce malotru éclairé ne déclarait-il pas : « Un artiste doit savoir se lâcher sur scène ». A mille lieues d'avoir ses compétences, il n'en demeurait pas moins que notre musicien se défendait dans un domaine, où il est important d'avoir de bonnes assises. Aussi, c'est toujours avec beaucoup de plaisir que ce disciple des bas fonds s'abandonnait à l'ivresse de la flatulence et du pet buissonnier, avec un ami, orfèvre en la matière, le gazeux Bruno. Ses entrailles constituaient un véritable réseau de pipe line, quel génial duodenum ! La tonitruance de ses fessiers - pour ne pas parler de pétulance- respectifs a fait reculer plus d'un emmerdeur notoire.

Zgomotosului înrăit îi plăcea să vagabondeze în clipele în care sunetul se împletea elegant cu mirosul, ambele asigurând un concert. Soața-i prețioasă - care se plimba întotdeauna cu un cârlig de rufe la îndemână - evident că ocolea mîncărurile care îi dădeau ocazia să-și exercite arta: fasolea. Ceapa, piersicile, cireșele și alte muniții pentru kalașnikovul din străfund. Îi știa ea bine avîntul cînd trăgea din carabină. Era inutil să umple silozul.

Din păcate acest gen de măiestrie a posteriorului nu prea a fost apreciată de contemporanii noștri și-i mare păcat. Ei condamnă și aruncă anatema ca și cum ai fi un eretic bucolic. Ei preferă să cînte la instrumentele de suflat, singuri în colțișorul lor, în surdina, în fundul unei grădini sau în cămăruța strîmtă a unei closete, fără să împărtășești asta cu lumea. Altminteri, să te pîrții mai puternic decît organul lor este de un pedantism înfumurat pe care ei îl disprețuiesc.

Și cum societatea noastră este din ce în ce mai egoistă și individualistă, nu te mai meta-miri de nimic în zilele noastre.

CU FLUIERATUL NU-I DE JOACĂ

Se pricepe la fluierat tipu' ăsta. Adoră să lanseze triluri. Totuși, fluierăturile lui nu prea au norocul să fie pe placul persoanelor cărora această privighetoare le trimite: cîteva tînere domnișoare, domnițe și femei în floarea vîrstei. Da, cînd îi iese în cale o astfel de ființă, păsăroiul acesta nu se stăpîni să nu șuiere cu admirație. Evident, de cele mai multe ori se capătă cu cîte o privire indiferentă, cu o mirare disprețuitoare sau cu o palmă sau cu un pumn sau altele, fiindcă, adesea, aceste doamne sunt însoțite de iubii sau, și mai rău, de vrăbioii lor! Așadar, el trăiește periculos. S-a tot încercat să i se ia piuitul, dar fără succes. Acest Papageno mozartian are un adevărat cult pentru femei și adoră să le aducă omagii. *Sunt un admirator necondiționat al sexului slab*, îi place să se audă spunînd.

Cu așa reclamă, ca să se lecuiască de acest nărav, i s-a oferit postul de arbitru de fotbal feminin... Deci și-a luat licența ca să fie, prin urmare... licențios. Doar o înlocuire sintactică a poziției.

Problema e că tot fluierînd întruna, el le trimite pe aceste maradonete și zinedinete la vestiare... ca să se bage cu ele la duș unde o să le dea o ultimă fluierătură.

Ce bruiteur invétéré aimait se laisser vagabonder en ces instants où parfois le son s'acoquine élégamment avec l'odeur, les deux assurant le concerto. Sa valeureuse épouse - qui se promenait toujours avec une pince à linge à portée de main (allez savoir pourquoi?) évitait bien évidemment les repas qui pouvaient lui donner l'occasion d'exercer son art: fayots, oignons, pêches, cerises et autres munitions pour kalachnikov des bas fonds. Elle connaissait sa propension à s'éclater avec sa pétoire. Inutile de remplir le silo à grains.

C'est malheureusement ainsi, mais ce genre d'adresse du postérieur n'est pas apprécié par nos contemporains, et c'est bien dommage. Ils condamnent et vous jettent l'anathème comme si vous étiez un bucolique hérétique. Ceux-ci préfèrent jouer de l'instrument à vent, seuls dans leur coin, en sourdine, au fond d'un jardin ou dans la cellule exigüe d'un water très closette, sans en faire profiter le monde. Sinon, péter plus haut que leur organe qui constitue un pédantisme hautain que Ton réproouve.

Notre société étant de plus en plus égoïste et individualiste, on ne se méthane plus de rien aujourd'hui.

SIFFLER N'EST PAS JOUÉ

Il est un bon père siffleur. Il adore lancer quelques trilles. Ses sifflets n'ont néanmoins pas l'heur de plaire aux personnes sur lesquelles ce rossignol jette son dévolu: quelques demoiselles, femmes et femelles bien mûres. Oui, lorsqu'il croise l'une ou l'autre de ces créatures, cet oiseau ne peut s'empêcher d'émettre un sifflement admiratif envers elles. Evidemment, la plupart des cas se terminent par un regard indifférent, un méprisant haussement d'épaules ou par une baffe, coups de poing ou autres, car parfois ces femmes sont...accompagnées par leurs petits amis ou pire: leurs roitelets de maris! Donc, il vit dangereusement. On a bien essayé de lui couper le sifflet mais sans succès. Ce Papageno porte un véritable culte aux femmes et adore leur rendre hommage. *Je suis un incondiionnel du sexe faible* aime-t-il s'entendre dire.

À telle enseigne que pour se guérir de ce travers, on lui a proposé d'être arbitre de football féminin...il a donc pris une licence, devenant - par conséquent - licencié... Juste retour syntaxique des choses.

Le problème étant qu'à force de constamment siffler, il envoie toutes ces maradonnettes et autres zinedinettes aux vestiaires... afin de les rejoindre sous la douche où celui -ci donnera un dernier coup de sifflet?

Fără „bună ziua” într-o bună zi!

Tipul acesta are oroare să dea binețe I se pare de o vulgaritate și de o banalitate de tot rîsul. Mai bine te abții decît să te bagi într-o asemenea conversație complet neinteresantă. Este un gest automat de conveniență obligatorie și asta îl scoate din sărite. Așa că i se rupe lui de „bună ziua”. Și mai rău, cînd i se adresează un astfel de salut politicos, tace, evită să răspundă la ațita prost gust. Trece drept un tip nepolitic și chiar un mocofan notoriu, dar asta îi vine mînușă.

Și uite-așa nimeni nu mai vorbește. Prin urmare, culmea culmilor, individul ăsta i-a făcut pe contemporanii săi la fel de nepoliticoși ca el! Căci au muțit cu toții!

Tăbăceală

Deunăzi, un tabagist mă asfixia cu fumul lui de țigară și cînd vorbea cu mine nu se sfia să-mi sufle în față nori de nicotină. Conversațiile cu el se dovedeau a fi un adevărat supliciu pentru bronhiile mele. Tușeam ca un ofticos și-mi scuiam bucați de alveole. Și vecinu’ părea că se bucură de asta. Am apelat atunci la arma fatală. Am comis cîteva flatulențe teribile și puturoase (ce eufemism drăgălaș!) care l-au lăsat fără grai. Mireasma de ou stricat l-au făcut să-și vomite pachetul de țigări.

Și-a scos steagul alb, subțire ca foița de țigară, iarba lui Nicot. Și s-a predat fără condiții. Noroc de Nicot!

DE LA O UȘĂ LA ALTA

El nu ține niciodată ușa dacă este cineva în spatele lui. I se pare de-a dreptul aiurea să aștepte ca tipul din urmă să se aibă parte de - presupusa - lui politețe. Ei bine, ioc! Individul nepolitic nu vrea să ușureze treaba nimănui. Mai abitur, îi dă cu ușa-n cap! Astfel se capătă cu niște complimente sau cu alte „amabilități”. Firește că nu-și face numai prieteni, fie... Dar o ușă este o ușă... E în grija fiecăruia sarcina sau greutatea să o deschidă.

Deunăzi, culmea culmilor: un comisvoiajor a sunat la ușa acestui bădăran. S-a aruncat singur în gura lupului, cum s-ar zice. Și ce credeți că i s-a întîmplat? Ei bine, ați ghicit: s-a ales cu o ușă-n nas...

Full contact

Cu picioarele lui mari (laba de mărimea 47), are prostul obicei să-i calce pe cei care îi întîlnește și să le strivească picioarele. Ceea ce provoacă

PAS DANS UN BONJOUR !

Ce bonhomme a horreur de dire bonjour. Il trouve cela d’un vulgaire et d’une banalité désopilante. Vaut mieux s’abstenir que de plonger dans ce genre de conversation sans intérêt. C’est de l’automatisme de convenance obligée et cela l’agace. Donc, il ne se fend jamais d’un bonjour. Pire, lorsqu’on lui adresse ce genre d’hommage, il reste silencieux, évite de répondre à tant de mauvais goût. Il passe donc pour un rustre et même un impoli notoire, mais cela lui sied parfaitement.

Aussi, plus personne ne lui adresse la parole. Et donc, prouesse des prouesses, cet individu a rendu ses contemporains aussi impolis que lui ! Car ils sont devenus muets.

PASSER À TABAC

L’autre jour, un tabagique m’asphyxia avec sa fumée de cigarette. En m’adressant la parole, il ne se priva pas de m’envoyer dans la figure son brouillard *nicotiné*. Cette conversation se révélait être un véritable supplice pour mes bronches. Je toussais comme un phtisique et crachais des morceaux d’alvéoles. Mon vis-à-vis semblait s’en réjouir. C’est alors que j’eus recours à l’arme fatale. Je commis quelques terribles et nauséabondes (doux euphémisme !) flatulences qui le laissèrent sans voix. L’odeur d’œuf pourri lui fit vomir son paquet de clopes. Il agita son drapeau blanc de papier fin, Herbe à Nicot. Il se rendait sans condition. Merde à Nicot !

PORTE À PORTE

Il ne tient jamais la porte s’il y a une personne derrière lui. Il ne l’attend pas. Cela lui apparaît totalement inconvenant d’attendre ainsi que le quidam qui le suit puisse bénéficier de sa - supposée - politesse. Eh bien non! L’impoli ne veut faciliter la tâche à personne. Mieux, il lui envoie la porte dans la tronche! Il ramasse ainsi quelques noms d’oiseaux et autres galanteries. Certes, il ne se fait pas que des amis, mais bon... Une porte est une porte. A chacun le mal ou le soin de l’ouvrir. L’autre jour, un comble: un représentant est venu sonner chez ce malappris. C’est ce qu’on appelle «se jeter dans la gueule du loup»! Que croyez-vous qu’il lui soit arrivé? Vous avez trouvé: bien sûr, il lui a claqué la porte au nez...

FULL CONTACT

Ayant de grands pieds (taille du genre 47), il a une fâcheuse tendance à écraser ceux des personnes qu’il

oareșicare bombăneli și o proastă dispoziție. Acestei ființe necioplite îi face plăcere să strivească degetele de la picioare confrăților lui sub talpa compactorului său. Numai că asta nu se oprește aici! N-ai să vezi! La fel face și la etajele superioare. Când strânge mâna cuiva, acest mojić îi malaxează degetele cu menghina lui mecanică de zdrobit falange. Îi dă înapoi celui care a riscat să-l salute niște firimituri de oase.

„De nefrecventat” și „țopîrlan”, așa se spune despre el. Numai că într-o bună zi, un om bulldozer i-a venit de hac (cred că avea el vreun „susținător” care i-a comandat-o): i-a strîns laba (i-a sfărîmat-o de-a dreptul) și i-a zdrobit degetele de la picioare. Așa că tipul nostru grobian a dus ironia pînă la capăt și l-a băgat în gips.

Nici prin cap nu-i trecea lui că o să se aleagă găti cu niște gips pe la urgențe...

De atunci, evită cu mare grijă tovărășia semenilor. Lipsa de politețe grosolană a oamenilor îl strivește.

AMATOR DE Artă și-o ÎNCASEAZĂ

Este un cinefil bun cunoscător și mare amator de teatru unde se duce destul de regulat. De fapt, trebuie să vă mărturisesc că nu se duce atît pentru spectacol, cît ca să-i sîcîie pe cei din jurul lui. Într-adevăr, în timpul spectacolelor sau al pieselor aproape de fiecare dată adoarme, dar, mai ales, sforăie ca un tractor... așa că-i enervează, chiar agasează pe cei din sală: strică atmosfera de-a dreptul. În privința actorilor, acest jalnic spectator le sabotează luni și luni de muncă... și regizorul devine dușmanul lui de moarte. Pasiunea lui pentru cea de-a șaptea artă și dramaturgie îl costă totuși, destul de des niște înjurături zdravene asta cînd nu i se învinețește ochiul.

Sălile de spectacol devin locuri cu adevărat periculoase. Nu mai poți să tragi un pui de somn liniștit.

croise. Ce qui provoque quelques grognements et mouvements de mauvaises humeurs divers. Cet être grossier aime faire passer au rouleau compresseur les orteils de ses contemporains. Mais si ça s'arrêtait là ! Non! Il fait pareil aux étages supérieurs. Ainsi, lorsqu'il serre les mains, ce pignouf malaxe les doigts sous mon marteau pilon de phalanges. Il rend ainsi des miettes d'os... à celui qui se risque à le saluer.

« Infréquentable » et « mal poli », voilà ce qu'on dit de lui. Il reste qu'un jour un homme bulldozer lui a réglé son compte (il devait avoir certainement quelques « commanditaires») en lui serrant la louche (Elle fut littéralement broyée) et en lui concassant les doigts de pied. Ce paltoquet poussa l'ironie jusqu'à le traiter « d'emplâtre»!

Il ne pensait pas si bien dire, vu les plâtres dont on l'affubla, par la suite, aux urgences...

Depuis, il évite soigneusement le commerce des hommes. L'impolitesse crasse des êtres humains le navre.

AMATEUR D'ART MORFLE

C'est un cinéphile averti et un grand amateur de théâtre. Il s'y rend assez régulièrement. En fait, il faut vous avouer qu'il n'y va pas pour le spectacle en lui-même mais pour déranger ses contemporains. En effet, durant les séances ou les pièces, il s'endort quasiment chaque fois et surtout ronfle comme une cheminée.. agace et énerve ainsi les personnes qui se trouvent dans la salle ; il plombe l'ambiance. Quant aux comédiens, ce piètre spectateur leur sabote des mois de travail.. Du metteur en scène, il s'en fait un ennemi juré.

Sa passion pour le septième Art et la dramaturgie lui coûtent néanmoins, assez régulièrement, quelques injures quand ce n'est pas un œil poché.

Les lieux de spectacle deviennent vraiment dangereux. On ne peut plus y dormir en paix.

Traducere colaborativă în cadrul ATLEC (Atelier de traducere și creație literară) de Carmen Andrei, Camelia Baștea, Gianina Onacă, Ionela Stareț

Foarte bătrân, cu fața creată și ochii intens albaștri

Nicolae BACALBAȘA

În biliardul istoriei lucruri cu totul și cu totul întâmplătoare par a deveni neașteptat balamale ale destinului (sau instrumente ale lui, dacă există predestinare?).

În romanul de război „Cei vii și cei morți” a lui Constantin Simonov un asemenea rol îl are pentru un grup de ruși ieșiți din încercuire și transportați de securitatea militară cu camioanele, un podeț. După ce trece o jumătate de coloană podețul se strică. Cei blocați pe mal sunt interceptați de blindatele germane și pier. Titlul „Cei vii și cei morți” este un titlu despre soartă. Iar soarta poate ține de faptul divers. A depins oare soarta omenirii de un bătrân psihiatru de la Moscova „foarte bătrân, cu fața creată și ochii intens albaștri” cum îl descrie unul din cei implicați? A evitat psihiatrul al treilea război mondial? Foștii aliați din al doilea război mondial devin rapid inamici. Inamici de moarte. Apariția armamentului atomic schimbă fundamental regulile jocului. Și sovieticii și americanii se concentrează pe vehiculul de transport al bombei atomice. Americanii au avut o fereastră de patru ani în care au avut monopolul bombei. O au acum și rușii. Din 1951. Rușii nu au furat doar schițele bombei. Ei au confiscat două bombardiere strategice americane B-29, e un concept absolut revoluționar, care după ce au bombardat Japonia au aterizat pe teritoriul URSS. Noi URSS suntem în război cu Japonia? Nu, deci confiscăm avioanele americane, chit că în războiul din Europa americanii sunt aliații noștri. Demontând avioanele, deși nu sunt proiectate în sistemul metric, reușesc (sub conducerea lui Beria, excelent manager nu numai securist) în mai puțin de doi ani să construiască un bombardier strategic. Cine apără bombardierele transportatoare de bombe atomice? Implementarea motorului cu reacție pe avioanele de vânătoare au realizat-o inginerii germani. Și americanii și rușii confiscă specialiștii germani. Sub formă de despăgubiri economice de război. Pentru ruși lucrează 5000 de nemți din industria aeronautică. Întâi lucrează în Germania, apoi apare un scandal, nu ai dreptul să faci operațiuni de industrie militară pe teritoriul german. Sunt mutați în Rusia dar relativ bine tratați. Vor rămâne acolo peste cinci ani, cu familii cu tot. Bunuri umane în cadrul despăgubirilor de război. Sunt păstrate motoare germane, se modifică corpul, carcasa. Dintre birourile de aviație concurente câștigă cel al lui Mikoian. Astfel apare MIG-ul rusesc. Dacă cei doi ar dori să se atace preventiv trebuie să-și protejeze bombardierele atomice de avioanele de vânătoare. Își

doresc adversarii război preventiv? Astăzi știu că Stalin și-l dorea. Sistemul de canale care a brăzdat Rusia permitea deplasarea și a submarinelor și a distrugătoarelor de la o mare la alta. Se experimentau, inclusiv pe soldații proprii, efectele radiațiilor atomice. Urmele acestor intenții profund conspirate s-au găsit în Cehoslovacia și în România (însemnări ale lui Botnăraș). Americanii aveau și ei ulii lor. Cel mai activ dintre ei generalul Douglas Mc Arthur. El este cel care a forțat lansarea bombelor peste Hiroșima și Nagasaki. Este cel ce din orgoliu a deviat războiul american spre eliberarea arhipelagului Filipinelor (cu mari pierderi umane) deși Japonia putea fi atacată prin est lăsând Filipinele înclavate. Dar Mc Arthur, ce comandase Filipinele la începutul războiului declarase: Mă voi întoarce. Acum reușise să forțeze realizarea celor teatral promise în momentul înfrângerii. În 1952 Mc Arthur reușise să împingă în discuție o atacare a URSS-ului cu 300 de bombe, dintre care câte 6 bucăți pentru Moscova și respectiv Leningrad. Mc Arthur declară: Astfel evităm agresiunea. Putem distruge pe ruși fără mare risc. Ziarele americane în mai 1952 scriau: „Este războiul iminent? Stalin spune că nu. Dar minte.” America este pusă pe prevenție agresivă. Americanii mai avuseseră probleme cu impetuosul și clarvăzătorul, dar aventurier în același timp, general Patton. Patton anticipase conflictul cu sovieticii și dorise să fie preventiv. Date de ultimă oră sugerează că a fost asasinat printr-o cârdășie între servicii americane și sovietice. Care dintre părți avea avioane de vânătoare mai bune? Până una-alta neîndrăznind să se atace reciproc „acasă” își încercau puterile pe spinarea altora. Era rândul spinării coreene. Izbucnește războiul din Coreea. Nordul trece de paralela 38” spre sud. Americanii controlează ONU. Cu concursul ONU intervin în război cu 14 aliați. De cealaltă parte intervine oficial doar China. Sovieticii utilizează „Matul”: aviatorii lor luptă sub formă de voluntari chinezi în uniformă chineză. Se creează în acest scop Corpul 64 aerian. Cuprinde și pe celebrul lor aviator de vânătoare Ivan Cojedub. Sunt trimiși veterani experimentați. Dar au marele handicap că li se interzicea să folosească rusa în timpul luptelor. Nu pot comunica! Pe lângă luptele terestre deosebit de violente în cer se desfășoară o luptă a cărei semnificații depășesc elementele locale: care este eficiența avioanelor de vânătoare ca posibili protectori ai bombardierelor ce transportă bomba atomică? Americanii au F-16 (Sabre), rușii M-15. Avioanele americane sunt mai manevrabile, cele rusești

au o viteză mai mare. 431 piloți sovietici luptă contra a peste 2000 de piloți americani. Americanii fac tot posibilul să captureze un MIG-15. Caută să-l cumpere cu un milion de dolari. Nu reușesc. Și rușii își doresc un Sabre. Sunt înnebuniți de un mic radar de bord realizat de americani ce le permite să depisteze precoce avioanele rusești. Pe direcția de înfruntare, așa numita Alee a MIG-urilor, la întoarcere rușii merg contra soarelui și sunt atacați „din coadă”. Cu rezultate dezastruoase pentru ei. Și rușii caută să captureze un F-16 intact. Desemnează în acest scop un detașament cu 10 piloți de elită. Reușesc să avarieze un F-16, pilotul se catapulsează iar avionul ajunge pe plajă. Începe o luptă violentă între sovietici care vor să-l captureze și americani care caută să-i împiedice. Avionul este acoperit de apă în timpul fluxului. Dar voluntarii chinezi îi taie aripile și-l trag din apă. Se dovedește cu această ocazie că americanii nu au un radar ci un radiotelemetru. Cum au astăzi polițiștii de la circulație pentru vitezomani. Blocarea acestei scule americane de detecție a devenit obiectivul militar esențial al momentului. Era mijlocul de a înfrânge superioritatea reală a avioanelor de vânătoare americane, deci de apărare antiaeriană a teritoriului propriu. Toate institutele militare din orașe „închise” (secrete) încearcă dar nu reușesc. Aici intră în acțiune omul a cărui nume a fost mult timp secret și care nu numai că a învins SUA în primul război electronic dar a învins și ierarhia politico-militară sovietică.

Vadim Mațkevici s-a născut în 1920 în sudul Rusiei, în Novosibirsk. Avea o origine socială îngrozitoare, care și bloca existența pe ambele linii ale familiei: tata era fiu de preot, mama-sa provenea din familia unui ataman de cazaci (ori întâi Troțki și apoi Lenin au ordonat genocidul căzăcimii, cam ca Hitler cu evreii). La 18 ani acest tânăr, stângaci (un creier ușor altfel alcătuit) construiește primul robot din Rusia. Când Securitatea, NKVD îi arestează un prieten trage câteva rachete pe care le-a construit singur în sediul acesteia de la Rostov pe Don. Erau vremuri când te împușcau Iară să faci nimic. Totuși, paradoxal, scapă salvat de unul din șefii Securității. Mâna lui Dumnezeu? În anul 1951 este inginer tânăr, locotenent major, la o unitate tehnică secretă din orașul „închis” Ckalovsk. Mațkevici imaginează un antiradar miniatural, cât o cutie de chibrituri, care ar avea o rază de acțiune de 10 km. Acesta reușea - susține el - să prindă semnalul american prin un Dappler cu sirena care să avertizeze piloții ruși. Realizează 10 aparate prototip. Marea industrie militară avea un dispozitiv gigant cu raza de acțiune 800m. Când

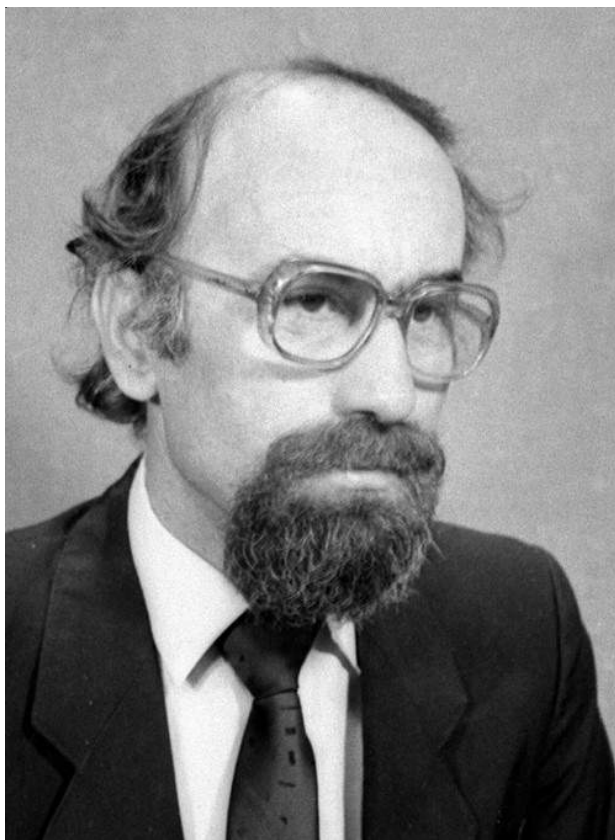
Mațkevici își propune dispozitivul este declarat impostor și trimis în banca lui. Când insistă este dat afară. Insistă mai mult și este declarat nebun. Când un ofițer este declarat nebun soarta sa este mai mult decât sumbră. Până la urmă sub pază ajunge în centrul Moscovei, pe Arbat. În cabinetul unui psihiatru. Un bătrân în jur de 80 de ani. Om foarte bătrân, cu fața creată și ochii intens albaștri. Doctorul cere să rămână singur cu pacientul. – Tinere, știi și singur, fără mine, că ești normal. Dar acționezi nebunește, incorect. De jos nu poți obține niciodată nimic, numai de sus. Vrei să salvezi avioanele lui Mikoian? Du-te direct la el. Numai că sistemul este impenetrabil. Cum să ajungă la Mikoian? Mațkevici are însă un prieten, Gheorghe Beregovoi, viitor cosmonaut, în acel moment pilot de încercare pe MIG-uri. Apelează la alt coleg, Stepan Mikoian și el pilot de încercare, nepot al constructorului. În august 1952 rușii pierd în Coreea 300 de avioane. Toate încercările de sisteme antiradar eșuează. Constructorul Mikoian îi raportează lui Stalin. Stalin spune: DA. Locotenentul Mațkevici în uniformă chineză este trimis în Coreea. Sunt echipate cu dispozitivul său 10 avioane MIG 15. Funcționează perfect. Pierderile americanilor sunt de 8 ori mai mari ca ale rușilor. Mațkevici este promovată căpitan și decorat cu ordinul „Steaua Roșie”. Se execută urgent 500 de dispozitive Mațkevici. Dar din toamnă toate ies din funcțiune. Urlă permanent, fără să existe nici o țintă. Dezinformează, cum ar zice tovarășii. Unii încep să zică că tovarășul Stalin a fost păcălit de dușmanii poporului. Mațkevici observă că americanii nu zboară dimineața în acest sezon de toamnă. Este sezonul ploilor. Totul devine un „lac la tropice”. Inginerul înțelege că umiditatea scurtecircuitează. Caută disperat materiale izolatoare și eșuează cu toate. Până în ziua în care observă cum muncitorii plombează găurile din asfaltul aerodromului cu un amestec de smoală și pastă de orez. Are ideea nebunească să imerseze dispozitivul său în acest amestec. Din noiembrie 1952 nici un MIG „smolit” nu a mai fost doborât. Trebuia să primească premiul Stalin (o grămadă de bani). Dar Stalin moare. Primește în loc un automobil Pobeda și un garaj, alături de garajul lui Gagarin. Și bețișoare, de mâncat, tacâm de la guvernul chinez.

Echilibrul în aer se restabilește, atacul atomic preventiv american nu mai are loc.

Cine de pe glob știe de un psihiatru bătrân, foarte ridat, cu ochii foarte albaștri?

5. Elena din Tiagla

Ion MANEA

Informată la timp de tot ceea ce se întâmpla dincolo, primărița din Tiagla era extrem de liniștită. Se vedea clar că ea știe ceea ce ceilalți nu știau. Fredonând un cântecel pe care-l învățase încă de la grădiniță, ea se privea încântată în oglinda fermecată adusă de la Vaslui. Avea și de ce.

Elena Ionescu era de o frumusețe stranie.

Ea putea străluci azi, în această clipă, te înnebunea cu ochii ei albaștri, mari cât două mări adânci și liniștite și pline cu ambarcațiuni de lux, cu galbenul de grâu în coacere al părului legat șmecherește fie într-o coadă bogată, fie într-un coc a la Cleopatra (așa credea ea), snop de aur în adierea vântului de aprilie, cu zâmbetul ei coborât parcă dintr-o icoană, ca apoi, în clipa următoare, în ziua ce urma, să se întunece subit la față, ca și cum un nor intempestiv ar acoperi pe nedrept o frumusețe de soare, strălucirea ochilor să dispară, zâmbetul, și el, iar o undă de nepăsare rece, ostilă, trecută uneori de limita de joa a răutății, să acopere această superbă alcătuire umană, care, în cea mai mare parte, i se datora domnului Ion Ionescu, tatăl, Creatorul ei incontestabil și inegalabil, omul care avea Tiagla la picioare prin vrăjitoriile sale.

Da, ati ghicit, domnul Ion Ionescu, tatăl Elenei, primărița Tiaglei, era de profesie vrăjitor.

Sigur, mulți ar recunoaște cu destulă ușurință în Elena și aportul biostructural al doamnei Sefora Ionescu, mama, o femeie obișnuită, dar care fusese, și ea, foarte frumoasă în tinerețe, pe când îl vrăjise cu farmecele ei chiar pe viitorul Vrăjitor, Ion Ionescu. Sefy, cum i se zicea între prieteni și cunoștințe apropiate, era manichiuristă de meserie și cu mare dragoste și recunoștință pentru Dumnezeu, membră extrem de activă în Consiliul Exclusiv Feminin de Sprijinire a Bisericii din Cartier (CEFSBC).

Trăsăturile principale însă, precum strălucirea cascadei de la izvoarele rămase în urmă, de la domnul Ionescu veneau, Vrăjitorul, cum i se spunea în tot orașul, și pe drept cuvânt, pentru că bărbatul, cândva blond-blond, dar acum chel cu desăvârșire, zvelt încă, cu niște ochi, se înțelege, albaștri, cu un mers de felină obosită dar gata oricând să-și încordeze toți mușchii la maximum, se specializase, la New York, în vrăjitorie modernă, fiind absolvent Magna cum Laudae al Universității „Harry Potter” din marele oraș american și continuându-și specializarea la Ruse, în Bulgaria, sub coordonarea directă a unei nepoate a Babei Vanga. Despre Ion Ionescu vom avea multe de spus, dar să revenim la frumusețea unicei sale fete, Elena. Elena din Tiagla.

Este de spus mai întâi că primarul din mărețul oraș de la Dunăre avea gene crescătoare.

Nimeni nu mai pomenise nici la Tiagla, nici în toată țara și nici în lumea largă așa ceva. Încă din primele zile de viață ale copilei, doamna Sefora, foarte grijulie și mai mereu aproape de pătuțul ei, observase că genele bebelușei creșteau noaptea, dimineață fiind cu mult mai lungi decât fuseseră seara, dar mama nu s-a speriat, n-a apelat la pediatru, ca manichiuristă desăvârșită știa multe remedii în privința excrescențelor mâinilor și picioarelor umane, în plus, ea nu se mărginise la obiectul direct al îndeletnicirii sale și trecuse și la alte organe, la alte componente organice pretabile la îngrijire și chiar înfrumusețare, așa că, după patru nopți de creștere, a pus mâna pe foarfece (unul dintre cele multe pe care le avea în imensa sa trusă), s-a apropiat tiptil de fata dormindă și, cu doar două mișcări delicate, una la ochiul stâng și una la ochiul drept, i-a tăiat firele emergente la dimensiuni normale, puțin mai lungi însă decât media, ca să moară toate noile mame de fete din cartier de invidie și ciudă.

După ce bebelușa împlini șase luni, creșterea genelor dispăru brusc, spre marea bucurie a Seforei, care luă fenomenul ca o binecuvântare a Domnului.

Fiind foarte discretă, meseria sa impunea la modul absolut așa ceva, Sefora Ionescu nu i-a spus nimic soțului despre această anomalie, ea știind dintru început cam ce reacție ar fi avut „nebulul”, așa cum îi zicea ea în gând, neavând niciodată, dar niciodată, curajul să-i zică în față. Parcă l-ar fi și auzit pe Ion Ionescu replicând:

- Tu-ți papucii mă-ti, lasă genele fetei în pace! Să crească cât vor ele, să ajungă până la Lună și, dacă se poate, chiar mai departe!

- Ești bou! i-ar fi răspuns Sefora, ai uitat de gravitație? Dacă nu i le tăiam, le-ar fi avut până la Pământ, cum mai vedea ea prin perdeaua aia neagră și cum ar fi mers pe stradă, nu s-ar fi împiedicat în ele, nu s-ar fi uitat lumea la ea ca la urs?

Sigur că bărbatul i-ar fi închis vorba cu replica pe care i-o servea ori de câte ori se aflau în fața unei dificultăți:

- Aș fi găsit eu o vrăjitorie!
Și discuția s-ar fi încheiat.

Trebuie spus însă că, în pofida cuvintelor urâte (veșnica înjurătură, cea cu papucii la el, și epitetul golit de conținut și umplut cu multă duioșie, „boule”, la ea), Ion și Sefora se iubeau aproape la fel de mult ca pe vremea șaretei.

*

Ion Ionescu, pe de o parte, în viziunea sa impregnată până la saturație de tentația irezistibilă a miracolului, și Sefora Ionescu (fostă Kogălniceanu, fiică de pescar}, pe de altă parte, strunită elegant de un pragmatism bine temperat, sensibilă totuși și atrasă de un anume romantism dulce-amăru, își aminteau cu un fel de evlavie și cu cea mai profundă plăcere de acel eveniment unic, piatra de temelie în existența lor comună ulterioară.

El era profesor suplinitor la școala din Vagna Zădeni, o așezare destul de aproape de oraș, abia terminase liceul, nu reușise la Filosofie și acceptase condiția tranzitorie de dascăl navetist. Sefora, mai tânără cu doi ani, abandonase liceul în clasa a X-a și se angajase ca secretară la o fermă de legume din aceeași localitate. Nu se putea să nu se întâlnească într-o zi. S-a întâmplat într-o seară mohorâtă, la lăptăria din sat, o mică unitate de prelucrarea primară a laptelui de vacă, acolo unde, într-o fosta sală de mulș, reamenajată, se dădea, în fiecare sâmbătă, un bal. Plictisit și fără chef (fusese adus aici aproape cu forța de un coleg, profesorul de educație sexuală, gălăgios și zurbagiu), Ion Ionescu a simțit deodată cum un fulger îi tranzitează trupul din creștet și până

în picioare când a zărit, aproape lipită de un perete, mijindu-și frumusețea indescritibilă, o fată cu bluza roșie. Propulsat parcă de un arc biologic întins la maxim, băiatul se trezi exact în fața fetei, vorbindu-i:

- Domnișoară, dansați?

Fără un cuvânt, fata a făcut un pas înspre el și dansul (primul lor dans, dar și ultimul, pentru că ei n-au mai dansat după aceea niciodată, n-au vrut ca, prin repetare, să devalorizeze marea și inegalabila încărcătură emoțională a începutului) i-a contopit o dată pentru totdeauna.

N-a mai fost după aceea zi fără să se întâlnească, iar la sfârșitul săptămânii plecau împreună acasă, la Tiagla, unde se plimbau pe Faleză și pe străzile lăturalnice și se sărutau sub razele Lunii. Simțeau că, din toate ființele lumii, rămăseseră doar două, ei și atât, și, de aceea, amănau mereu clipa supremă a contopirii totale și absolute.

Apoi a venit Ziua în Care Au Căzut în Cer.

Ea conducea șareta fermei, un atelaj nou, abia achiziționat, cu un cal alb zdravăn, tânăr și impetuos, ținea frâiele cu mâinile sale delicate, penetrând aerul precum două păsări pereche, și cânta, fredona ceva numai de ea știut, un fel de tril care îl fermecase pe Ion Ionescu până aproape de lacrimi, foarte aproape de ele, o și simțea pe primă ieșind tiptil din sălașul fericirii care îl cuprinsese, când, pe drumul acela de țară străjuit de lanuri imense de porumb foșnind maiestuos în adierea vântului, puse mâna pe mâinile ei-păsări și îi șopti:

- Oprește!

Calul alb parcă auzise și se opri brusc din alergare, înaintea ca fata să-i dea semnalul știut.

Cei doi au plutit spre lanul de porumb din dreapta și s-au lăsat la rădăcinile zdravene ale plantelor foșnitoare. Ea, dedesubt, privea cerul fără nori și simțea că se prăbușește în imensitatea lui; el, deasupra, se adâncea în privirile ei și vedea acolo cerul pe care ea îl privea, își închipuia cum întreg Universul se ghemuiește într-o singură sămânță, într-un nou Big Bang.

A fost Big Bang-ul Elenei Ionescu, actul ei de naștere metafizică.

Ion Ionescu tatăl percepe și acum mângâierea mătășii din vârful știuletelui de porumb de deasupra capului, atunci când s-a ridicat din Procreație, și revede într-o singură clipă întreaga istorie a descoperirii Americilor, cu umbrele lui Cristofor Columb și Amerigo Vespucci, martori nevăzuți ai fericirii lui, cei prin care a ajuns și la noi, de peste înfricoșătorul Ocean, porumbul, cuibul lor de nemurire...

Un viceconsul din Brăila arestat la Galați

Violeta IONESCU

Suntem în iunie.1935. Căldură mare! Se anunță o zi cu un soare nemilos și o zăpușeală ca la Napoli. unde Vezuviul fumează, gata-gata să înghită orașul. Dar suntem la Galați, nu e niciun vulcan prin preajmă să erupă, sau mai știi?, și vara asta e la fel de sufocantă.

„Phii! Dacă nu te adăpostești la umbră, riști să te topești ca o lumânare de spermanțetă!” -gândea tânărul vice-consulul italian de Brăila, Ernesto Enzo Gironi, venit în grabă cu un automobil de ocazie în portul gălățean, să prindă un vapor care să-l ducă „în zbor” spre patria-mumă. „Ieri erau 35 de grade în termometre și cine știe ce ne-o mai aștepta și azi. Noroc că pe apă e mai răcoare...”

Hamalii răsuflau din greu cărând cuferele și geamantanele pasagerilor, de la trăsurile oprite la peron până la nava care se pregătea de plecare. Vice-consulul nu avea cu el decât o mică geantă de voiaj, de parcă pleca la birou, nu în altă țară. Se grăbise, desigur. A arătat comandantului pașaportul diplomatic și i s-a repartizat cea mai bună cabină.

-N-aveți bagaje, domnule?, întrebă comandantul.

-Nicio grijă! Vin după mine! Am lăsat vorbă la legație să mi se trimită...

-Prea bine, domnule.

S-a instalat comod în cabina luxoasă și, deși i s-a spus că mai sunt câteva ore bune până la plecare-nava încărcă și ceva mărfuri pentru export - viceconsulul n-a mai ieșit pe punte să se plimbe, să admire peisajul. A comandat apă și cafea, s-a încuiat în cabină și acolo a rămas. Dorea să plece cât mai repede, să se vadă odată în plină mare!...

De când era mic, Ernesto Enzo Gironi știa că s-a născut sub o stea norocoasă...

Era un bărbat tânăr, bine făcut, brunet, cu trăsături meridionale, nas puțin acvilin și ochi scăpărători, înalt, subțire și finuț. Purta părul lins cu briantină, după moda vremii, dat pe spate până mai sus de ceafa. Era tot timpul îngrijit, elegant, spilcuit chiar, cu lavalieră și batistă brodată în buzunarul din stânga sus. Se parfuma discret și pe unde trecea lăsa o dâră de ambră care te amețea. Știa că ambalajul vinde marfa, așa că se străduia să arate întotdeauna ca după ultimele reviste de mode. Primise vice-consulatul de Brăila ca pe o sinecură - trebuie să spunem că era arondat circumscripției consulare Galați - și s-a mutat, cu arme și bagaje, cum s-ar spune, în casa doctorului Brutto Belafrente, viceconsulul dinaintea sa, care își lăsase prin testament locuința de

pe Aleea Cuza, statului italian. Se simțea acolo ca la el acasă, așa că nu a trecut mult și a început să facă ce știa el mai bine că făcea acasă. De treburile mărunte se îngrijeau subalternii săi, el doar răspundea la telefon și, din când în când, încheia contracte, semna avize de expediție. Din astea. Controla expedierea cerealelor la Ostia. Provenea dintr-o familie avută din Roma și nu prea era el învățat cu munca, dar de simpatic, era simpatic foc și nu i-a fost greu să se facă agreat și de brăileni. Seară de seară invita în localul consulatului lume interlopă și femei de tot felul și-i trăgea cu tarantele de scăpărau podelele până dimineața. Ce mai „Mambo italiano” se dansa acolo, ce mai cântonete zburau pe ferestre... „O sole mio”, „Oi, Mărie”, „Funiculi, funicula”... Muzică și chiote neîntrerupte, care se terminau de obicei cu plângeri la poliție din partea vecinilor, fiindcă de. Brăila nu e Roma, frate, aici lumea se culcă cu găinile și se scoală cu noaptea-n cap, trebuie să ai grijă cum te porți. Dar lui Ernesto nu-i prea păsa de lume, nici cum trebuie să se poarte. Și nici poliției nu-i prea păsa de el, fiindcă, vezi Doamne, era „corp diplomatic” și peste graniță n-ai cum să treci! Azi așa, mâine tot așa... chefurile se țineau lanț și viața domnului viceconsul se scurgea într-un dulce far mente fără sfârșit. Dar de simpatic, v-am zis, nu-l întrecea nimeni! Și mai era și culant. Împărțea la bani în stânga și-n dreapta, de parcă zici că ar fi descoperit o comoară și se grăbea să scape mai repede de ea. Acuma nu se știe dacă dădea din banii proprii sau mai băga mâna și prin sertare, fiindcă leafa de viceconsul este și ea o leafa ca toate lefile. Dar ce cheltuia el, seară de seară, pe chefuri, mese și țopăieli depășea cu mult cei 50.000 lei lunar cât se zice că ar primi de la legație. Ei, și la urma urmei, e treaba lui, se descurcă el, că e băiat deștept. Și mai e și norocos. Iar norocosul nu trebuie să-și caute norocul cu lumânarea, fiindcă îi iese singur în întâmplinare.

Într-o zi, întâmplarea făcu ca un renumit doctor din localitate, cu care era în relații amicale și care avea o fată la Sofia și vroia să-i trimită niște bani, să vină să-i ceară sfatul. Era vorba de o sumă importantă și nu prea știa cum să facă în privința obținerii devizelor pentru acest transfer. Și atunci, Ernesto al nostru, bun la inimă și prieten devotat, s-a oferit să-i expedieze chiar el prin legațiune, ca să nu-l mai coste pe tatic niciun comision. Bucuros, domnul doctor a acceptat și, fără să se gândească prea mult, i-a pus în mână, pe încredere, numerar, 600.000 de lei, cu mulțumirile de rigoare.

Numai că... a trecut o lună. a mai trecut încă una și-ncă una și banii domnului doctor nu au ajuns la destinație. Doctorul, om subțire, a așteptat, îi era și rușine să întrebe. Totuși, și-a luat inima în dinți și a întrebat. Răspunsul a fost că probabil legațiunea a întârziat devizele, ori că așa sunt procedurile la vamă. Dar să stea liniștit, că de primit, îi primește. A mai trecut o lună și don Ernesto a început să se eschiveze. Găsea scuze, inventa, până când, nemaivând ce să invoce, a început să se ascundă, să spună servitoarei că „tocmai ce a plecat, că dacă știa că veniți... dar nu, acum nu este acasă!”

Asta până când păgubitul s-a dumirit că nu mai are nicio speranță și s-a adresat Parchetului, care a trimis o întâmpinare legațiunii din Galați, legațiunea din Galați a trimis-o mai departe, la București, iar Bucureștii n-au stat prea mult pe gânduri și l-au suspendat pe domnul Gironi cât ai zice pește, cerând ministerului de externe din Roma să-l recheme imediat în țara lui de baștină.

Pe lângă toate astea, s-a mai primit și o reclamație din partea unui croitor din Brăila, care declara că i-a vândut mai multe costume pentru care nu a primit niciun ban. După ce că a lucrat la ele cu artă și cu dichis, s-a ales cu praful de pe tobă. Promisiuni, fără acoperire. Pentru aceste acuzații, Bucureștii au cerut autorităților din Brăila să-l aresteze pe escrocul ăsta imediat!

Dar Ernesto Enzo Gironi, care, cum v-am zis, se născuse sub o stea norocoasă și avea mulți prieteni, aflând că i se pune ceva dubios la cale, și-a făcut repede un bagaj sumar, a angajat un automobil și și-a luat tălpășița la Galați cât ai clipi. Trebuia să găsească el acolo un vas care să-l scoată din țară! S-ar fi imbarcat și pe un cargou, și pe un șlep. pe un împingător, la o adică, numai să-l scoată din apele teritoriale românești, dar steaua lui norocoasă l-a adus taman la pasagerul „Gofredo Mamele”, care stătea la chei, gata de plecare, de parcă pe el îl aștepta. Nici nu-și închipuia condiții mai bune de călătorie!

Un singur amănunt uitase: să rețină mașina cu care venise până pleca vaporul... Asta chiar că nu i trecuse prin cap! Șoferul s-a întors la Brăila, unde poliția abia aștepta să-l ia la întrebări. Și așa s-a aflat ce intenții are don Gironi, să părăsească țara pe neștiute.

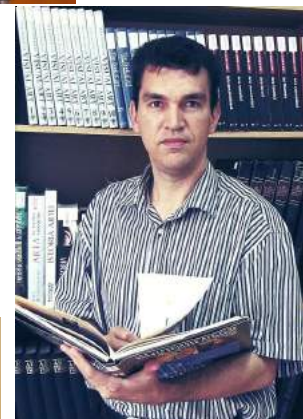
O toropeală grea, ca de plumb îl cuprinsese. Mai era ceva timp până la ieșirea din port, așa că s-a gândit că n-ar strica să tragă un somnișor... Nici n-avu timp să aștească bine, când niște bătăi în ușa cabinei, ca bubuituri de ciocan, îl treziră brusc la realitate.

Scriitorii lunii martie Filiala Sud Est a Uniunii Scriitorilor din România

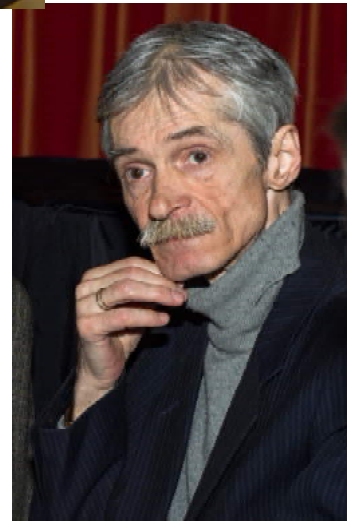
Eleonora Stamate
– 1 martie 1953

Claudiu Brăileanu –
12 martie 1975

Nicolae Bacalbasa –
29 martie 1944

Constantin Kapitza –
30 martie 1952

Luceafărul de dimineață

R e v i s t a Luceafărul de dimineață este revista literar-culturală a Uniunii Scriitorilor din România. Aceasta își propune, mai presus de orice, menținerea unei ținte distincte de echilibru critic și intelectual, cu fața atât la scriitor, cât și la publicul cititor.

Luceafărul de dimineață #1/IANUARIE 2022 (11391), 24 PAGINI găzduiește materiale semnate de Linda Maria Baros (Editorial), Mihai Zamfir (Ziua lui Eminescu), Alex Ștefănescu (Viață și operă), Nicolae Mecu (Iacob Negruzzi. Un portret în mișcare), traducere de Linda Maria Baros (Virginia Woolf, O cameră a ta), Angelo Mitchievici (Dino Buzzati și sfârșitul aristocrației), Luana Schidu (Anais Nin poveste de dragoste și ură), Mircea Bârsilă (Boema timișoreană), Gellu Dorian (BEST OF [proză] Cititorul și escrocii), Șerban Tomșa (Amintirile unui optzecist, Nicolae Manolescu), Nora Iuga (Miera rușine să mănânc la Capșa. Interviu), Adrian Alui Gheorghe (Best of, poeme), Linda Maria Baros îl prezintă pe Omar Youssef Souleimane (Siria) DOMENIUL UNIVERSAL), Cornel Ungureanu (Al. Cistelean și fascinația Doamnelor), Paul Aretzu (Drumul către euharistie), Ioan Adam (Scrisorile unui datornic), Aurel Maria Baros (Pulsioni acvatice 1), Simona-Grazia Dima (Imaginea pacificatoare), Florian Copcea (Ileana Ursu. Serbia), Savu Popa (Mister și aventură), Emil Lungeanu (Apa și săpunul), Ara Alexandru Șișmanian (Poeme), Dan Stanca (Artă și erezie), Horia Gârbea (TAG-uri), SECVENȚIAL (Premiul Național de Poezie Mihai Eminescu, Darts/reviste, Iolanda Malamen (Decebal.

Revista se difuzează prin abonamente și direct de la sediul redacției. Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa www.luceafarul-de-dimineata.eu.

Revista Datina

este editată de Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța. Este o publicație lunară care reflectă activitatea instituției, prezintă opinii, comentarii, semnale de alarmă din mediul cultural și oferă șansa debutului tinerilor artiști. Datina, Serie nouă, anul 8, nr. 93, ianuarie 2022 găzduiește materiale semnate de Octavian Dumitru Unc (Omăgiu Emin), Margareta Donos (Românii sunt pretutindeni), Raluca Petre (Plugușorul dobrogean), Manuela Lungu-Moldoveanu (Cum petrec rușii lipoveni Crăciunul, Revelionul și Bobotează), Adrian Nicola (Obiceiuri de pe la noi), Ovidiu Dunăreanu (Dobrogea, oameni și locuri de poveste), Ana-Maria Ștefan (Profesorii noștri), Alexandru Constantinescu (Amintiri din copilărie), Gelu Culicea (Alexandru Marghiloman și Dobrogea), Anastasia Dumitru (învățăture de ieri și de azi), Marina Cușa (Scriitori dobrogeni), Ștefania-Laura Abibula-Stroe (Spiritualitate).

Memoria Ethnologica

este o revistă a C.J.C.P.C.T. Liviu Borlan Maramureș, publicată bianual începând din 2001. Revista publică cercetări originale și recenzii de antropologie culturală și socială (etnologie, lingvistică, medicină tradițională) și domenii de interferență. Publicație bianuală (cu numere duble care apar în lunile iulie respectiv decembrie) - revista *memoria ethnologica* apare la Editura Etimologica din Baia Mare, cuprinzând articole în unătoarele limbi: română, engleză, franceză, germană, italiană, ucraineană. Fiecare articol are rezumat și cuvinte cheie în limba engleză.

Din anul 2010 revista utilizează procedura de verificare cu evaluatori.

Memoria Ethnologica, an XXI, nr. 80-81

*iulie - decembrie 2021, găzduiește materiale semnate de Corina Isabella Csiszar (Cuvânt către cititor),

Gheorghe Glodeanu (Mitologia explicată în pictură), Carmen Dărăbuș (Mihai Eminescu - vegetalul șamanic și ornamental), Gabriela Boangiu (Fresca bisericească extrasă - principii de conservare, restaurare (studii de caz), Loredana-Maria Ilin-Grozoiu (Ceremonialul culegerii plantelor de leac), Pamfil Bilțiu (Poarta Maramureșeană. Trăsăturile caracteristice și funcțiile ei), Alexandru Baboș (Valențe artistice și arhitecturale ale iconostasului fostei biserici de lemn din Biserica Albă, Maramureș), Patricia-Smaranda Mureșan (Jocuri și strigături din Șieut), Corina Isabella Csiszar (Dansul popular între tradiție și actualitate), Zamfir Dejeu (Ritmul sincopat amfibrahic descendent în context muzical coregrafic), Florin Avram (Colinde), Maria Mirela Poduț (Obiceiuri din Chiuzbaia), Corina Isabella Csiszar (Tradiții din Sarasău), Alexa Gavril Bâle (Povești cu Fata Pădurii), Angelica Herac (Rețete culinare din Valea Almăjului), Nicoleta Pop (Rețete culinare din Lăpuș), Gavril Baciș („Fișculaș - zonă fiscală nu culturală”), Maria Mirela Poduț (Meșteșuguri și meșteșugari), Corina Isabella Csiszar (Tradiții din Oncești), Ioana Pop-Tușiță (Colinde), Pamfil Bilțiu (Colinde), Mihaela Munteanu Siserman (Literatura în contexte vii), Sanda Ignat (Thede Kahl, Peter Mario Kreuter, Christina Vogel, Culinaria Balcanica, Berlin, Frank & Timme Forum: Rumanien, voi. 24, 2015).

Revista Argeș, serie nouă, editată de Consiliul Local al Municipiului Pitești și de Primăria Municipiului Pitești, prin Centrul Cultural Pitești, a fost înfățișată publicului la sfârșitul lunii octombrie a anului 2001. În decursul celor doi ani de prezență lunară pe piața presei culturale din România, revista a reușit să polarizeze eforturile creatorilor din domenii de interes, precum literatura, artele plastice, muzica, teatrul, arhitectura, urbanistica, filosofia, teologia, istoria, sociologia, estetica etc., eforturi orientate de dorința de a evidenția raporturile de o inepuizabilă complexitate dintre local, național și universal și dintre tradiție și inovație. Revista apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România. Gruparea Argeș. Tradiție și spiritualitate, realizată în jurul revistei, cuprinde un mare număr de creatori contemporani de înalt prestigiu. Grație colaborării lor, revista și-a atras treptat un public devotat și competent, în continuă creștere. Contribuția revistei Argeș la actualele evoluții din cultura română este revelatoare și determinantă.

Revista Argeș, serie nouă, Anul XXII (LVI), Nr. 1 (475), Ianuarie 2022, găzduiește materiale semnate de Dumitru Augustin Doman (Flash fiction, Șapte clopote de argint), Calinic Argeșeanul (Din frumusețea lumii văzute), Gheorghe Grigurcu („Solitudinea nu-și atinge țelul”), Mircea Bârsilă (Un roman care merită să fie citit), Sorin Lavric (Pofta pertractării), Horia Bădescu (DIN Poemele păsării-vânt), Julien Caragea (Obiceiul meu de a muri tânăr nu a dat rezultate), Horia Vicențiu Pătrașcu (Trauma nașterii), C. Voinescu (Din vorbă-n vorbă), Dumitru Ungureanu (Preambul), Radu Aldulescu (Metabolizând iluzii), Mona Noaptes (Jurnal de spital «într-o altă realitate»), Leonid Dragomir (între Noica și Cioran), Radu Cange (Ușa de ceață, Poezia și autorul, Sunt, Dincolo, De ce), Adrian Alui Gheorghe (Orașul meu), Dan Chiachir (O punte putredă. Scene din anii 1945-1947), Leo Butnaru traducere (Max Jacob), Minei Ganea (Mizeria conservatorismului), Mihai Vladimir Topan (Prin scientism spre neopăgânism. Sau despre milenarismul de rit ecologist), Cătălin Sturza (Socialul în romanul românesc contemporan: de la realismul socialist la realismul neo-liberal), Anghel Buturugă (Tovarășe, nu fi trist: Lenin merge înainte, prin curentul progresist), Paul Anicet (Mai multe libertăți nu înseamnă mai multă libertate), Cristian Cocea (Cronicele bătrânului sefist. Grozavele chinuri ale spațiului), Isidor Chicet (Înainte despărțirii...), Ildiko Șerban (Garajul), Dan Laurențiu Pătrașcu (Jurnalul de lectură al unui cititor ideal), Denisa Popescu (Dimitar Bogdanov și decorativa lume veche), Alexandru Jurcan (Faldul mucegăit al mariajului), N. Georgescu (Din vremea lui Pazvante Chioru), Mihai Posada (Ana Selejan -poetă), Liliana Rus (În rânduite rostiri, ascultarea), Mihai Barbu (Be brave. Be new. Be free. Be you. Precum a fost și Mihai Viteazu...), Mariana Șenilă-Vasilii (Arta și cultura generală), Adrian Vasiliu (Muzică și muzichie. Impostorii), Nicolae Oprea (Glose despre poetica eminesciană I).

ARGES
 Revistă de cultură fondată în 1975 • Serie nouă
 Anul XXII (LVI) • Nr. 1 (475) • Ianuarie 2022 • 216 p.

Ideea conservatoare astăzi p. 12-13

Etica virtuții în picturile murale ale bisericilor și mănăstirilor din Bucovina

Picturile exterioare ale bisericilor și mănăstirilor din nordul Moldovei, unicat patrimonial aflat sub patronajul UNESCO, reprezintă o continuă sursă de cercetare din perspectivă teologică, științifică, artistică, academică cu o bibliografie uriașă în permanentă extindere, dar și o atracție, pentru turiștii români și străini. Putem afirma că avem de a face cu o comunitate și comuniune de oameni și preocupări, istorică și transistorică, legată de aceste perle ale identității spirituale, culturale și transnaționale.

Ctitorii acestor așezăminte, constructorii, zugravii, anonimi sau în parte cunoscuți susținători materiali și spirituali ai acestor monumente de pe vremea marelui voievod Ștefan cel Mare și a fiului sau Petru Rareș până astăzi, cercetătorii, scriitorii și artiștii inspirați formează comunitatea mai sus pomenită și ne uimește complexitatea abordărilor lor inepuizabile. După afirmația scriitorului Bogdan Bratu, picturile medievale moldave reprezintă, pentru cei ce acceptă Revelația Dumnezeiască: “o icoană a împărăției în Moldova secolelor XV-XVI”, pentru Paul Henry ele reprezintă “ultima renaștere a artei bizantine”, iar, pentru Constantin Ciobanu: “un tezaur de profeții al înțelepților antichității”.

Programul iconografic bizantin este fie din interior sau exterior, este mai mult decât bogat, dar și variat, urmând regulile impuse de manualul de iconografie normativă al lui Dionisie Defurna, dar și cu anumite licențe picturale lăsate la libertatea ctitorilor sau zugravilor vremii. Pe fațadele exterioare reținem câteva mari teme iconografice de la cercetătoarea Doina Mândru: ”Marea rugăciune”, sau “Rugăciunea tuturor sfinților: “Imnul acatist al Născătoarei de Dumnezeu”, “Arborele lui Iesei”, ”Judecata de apoi”, ”Asediul Constantinopolului”, “Înțelepții sau filozofii antici ce profetează Întruparea fiului Lui Dumnezeu, “Cele 12 zodii”, “Viata Maicii Domnului”, “Faptele Apostolilor”, “Viata sfinților Nicolae și Gheorghe”, “Părinții monahismului ortodox”.

Dintotdeauna, dintru începuturi, oamenii au căutat binele, virtutea și fericirea și le caută și astăzi. Și cei dinainte și cei de după Hristos, în marea lor parte precreștini sau creștini, au căutat să practice credința în Dumnezeu, iubirea, nădejdea, dreptatea, înfrânarea, înțelepciunea, bărbăția sau eroismul, prietenia întru virtute, dragostea de țară, de aproapele și de toți oamenii. În lucrarea arhicunoscută “Etica nicomahică” capitolul VII, Aristotel spune că “fericirea este o activitate conformă cu virtutea și unită cu rațiunea, iar bărbatul virtuos moare pentru patrie”. Setea după exersarea virtuților este la fel de veche ca și omul, însă una e dorința și alta e puțința. După

întruparea Fiului Lui Dumnezeu, după moartea și învierea pentru toate neamurile, virtuțile au devenit porunci ale Lui Dumnezeu dar și condiții ale moștenirii împărăției Lui Dumnezeu. Sfinții, îngerii și mai presus de ei Născătoarea de Dumnezeu sunt virtuți personalizate. Ei întrupează toate virtuțile și mijlocesc la Dumnezeu dobândirea virtuților celor doritori să le agonisească. Ei sunt prieteni în rugăciune și în ajutorarea celor în nevoi așa cum sunt reprezentați în marea rugăciune. Pentru dobândirea virtuților este nevoie mai întâi de credința neclintită în Dumnezeu și ajutorul Lui, apoi de curățirea de orice întinăciune și de patimi ce aruncă pe om în gura balaurului reprezentat în scena judecății de apoi sau a scării raiului. Pentru a dobândi virtutea, este nevoie de osteneală continuă, iar Dumnezeu-Treimea este izvorul virtuților, răsplătitorul celor virtuți dar și pedepsitorul celor ce se lenevesc în a dobândi virtuțile.

Necuvântătoarele sau animalele, parte din ele sunt modele de virtute pentru om, precum cerbul zugrăvit în scena judecății de la Voroneț.

Apoi Sfinții din toate neamurile, de toate vârstele și ocupațiile sunt modele și surse de ajutor celor ce-și înfrumusețează sufletul cu virtuți. Zugravii și constructorii bisericilor și mănăstirilor moldave au lucrat cu post și cu rugăciune, cu binecuvântarea episcopilor și preoților. S-au înfrânat de la lăcomii și răutăți aducând prin munca lor o jertfă curată celui ce S-a jertfit și Se jertfește pururea pentru noi, și-au înfrânat gândurile, ceea ce explică durabilitatea și rezistența frescelor bizantine.

Lipsa virtuții și sporirea în opusul virtuților, în păcat, este pedepsită de Dumnezeu, așa cum se vede în scena căderii Constantinopolului, dar și în scena judecății de apoi. Aceiași meșteri zugravi au dovedit credincioșie față de Dumnezeu și revelația Lui cuprinsă în Sfânta Scriptura a Vechiului și a Noului Testament în scrierile Sfinților Părinți față de izvoarele istorice din manuscrisele grecești și slavone vechi, Părinți, dar și smerenia și evlavia luminată în Hristos și Duhul Sfânt prin faptul că au dorit cu orice preț să nu li se cunoască numele, adică să rămână anonimi.

Ceea ce surprinde în mod deosebit la acești zugravi sunt imaginile înțelepților Antichității la marea majoritate a picturilor exterioare moldave. Doar la Mănăstirea Sucevița sunt zugrăviți înțelepți: Porfirie, Goliud, Umid, Vason, Ason, Astakoe, Udi, Selim, Sofocle, Platon, Aristotel, Pitagora, Sivila și Saul. Cu excepția lui Saul toți au inscripții zugrăvite pe filacterii, respectiv profeții. Alți filosofi precum Szmovagal, Socrate, Tucide, etc se găsesc la Mănăstirea Voroneț.

În cele ce urmează vom reda conținutul acestor profeții descifrat de către Vasile Grecu la începutul secolului

Arborele lui Iesei cu imaginile înțelepților Antichității pictați pe benzile verticale peretelui sudic al bisericii Sf. Gheorghe a mănăstirii Voroneț (1547).

al XX-lea. Parte din conținutul profețiilor lipsește din cauza ștergerii lor în fața intemperiilor vremii:

Arborele lui Iesei cu imaginile înțelepților Antichității pictați pe benzile verticale laterale de pe peretele sudic al bisericii Sf. Gheorghe a mănăstirii Voroneț (1547). Porfirie (Voroneț și Sucevița): “Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit și cu duhul gurii Lui toate..” (traducerea slavonă a versetului 6 din psalmul 32 al lui David). Pitagora (Voroneț): “Înaltul Dumnezeu va coborî și între oameni va trăi și două sute (ani) de la începutul”(textul este șters); Tucidide (Voroneț): “Necertată și nerostită și neruinată este Dumnezeirea cea din trei fete alcătuită..” Socrate (Voroneț și biserica Sfântul Gheorghe a Mănăstirii Sfântul Ioan de la Suceava): “Eu sper să se nască din Fecioara și să învie morții..”

Platon (Voroneț, Sucevița, Moldovița) : “Hristos se va naște din Fecioara Maria. Cred în El. Pe timpul lui Constantin și a Elenei, dreptcredincioasei împărăteasa oasele mele...”

Împărăteasa Sivila (Voroneț): “Dintr-o Fecioară fără mire și PreaCurată, Dumnezeu va veni.”

Elinul Aristotel (Voroneț și Sucevița): “Va veni jos Ființa de nealcătuită natură, de la PreaCurata Fecioară asemeni Domnului Mireasă”.

Elinul Goliud (Sucevița): “Mai întâi Dumnezeu, pe urmă Cuvântul și Duhul cu El de aceeași vârstă tot.” Umid (fragment din textul profeției lui Platon - Sucevița)

Elinul Vason (Sucevița): “Negrăit și neștiut de toată făptura”.

Elinul Ason (Sucevița): „Lumina de nepătruns a Lui Dumnezeu va pogorî din înălțimi și va lumina pe cei ce șed...” Elinul Astacoe: “Să cinștim pe Maria care bine a păstrat taina.”

Elinul Udi are aceeași profeție ca a lui Smovagal (Voroneț): “Ca o lumina va străluci pe pământ între popoare (Hristos)..” Acest profet Udi este identificat de Grigorie Nardis cu Sofocle. (imagine)

Elinul Umir (Biserica Șfanțul Gheorghe a mănăstirii Șfanțul Ioan din Suceava): “Hristos are a se naște din Fecioara Maria pe timpul ...”

Încă nu există o înțelegere unitară asupra persoanelor și ideilor filosofilor reprezentați pe exteriorul bisericilor moldave. Există interpretări din partea lumii seculare potrivit cărora aceste reprezentări ale filosofilor ar constitui un pas înainte între dialogul dintre Teologie și Filosofie, între Biserică sau Cultură, între gândirea teonomă și autonomă plecându-se de la scopul dobândirii virtuții din partea ambelor lumi profane și religioase. Din perspectiva spiritualității ortodoxe Fiul Lui Dumnezeu Și-a pregătit venirea Sa în lume de la Duhul Sfânt din Pururea Fecioara Maria prin prooroci la poporul evreu și prin înțelepții greci și latini la popoarele păgâni cu reminiscențe ale revelației primordiale potrivit căreia și acestea așteptau pe Mesia.

Așadar este lesne de concluzionat faptul că filosofii precreștini au avut rolul de a pregăti mintea păgânilor pentru venirea Lui Mesia cu ideile lor superioare la vremea aceea despre Dumnezeu, despre adevăr, bine, frumos și celelalte virtuți. Profesiile mesianice de pe filacteriile filosofilor arată că erau încredințați de venirea Mântuitorului Iisus Hristos, făcându-se slujitori de bunăvoie acestei propovăduiri nu fără primejdii din partea celor de rea credință. Ideea potrivit căreia aceștia au ajutat pe Dumnezeu și Biserica la propovăduirea Evangheliei, a noii filosofii cerești nu are baza de susținere pentru ca, potrivit cuvintelor Sfântului Nicolae Velimirovici Biserica nu se bazează pe înțelepții antichității, ci pe Dumnezeu, așa cum veșnicia nu se bazează pe vreme, ci pe ceea ce este trecător, însă Dumnezeu face părtaș pe cine voiește și cum voiește în lucrarea Sa de răscumpărare a întregii lumii. Sfinții Lui Dumnezeu și filosofii amintiți mai sus ne invită să primim pe Iisus Hristos, Dumnezeu Omul și Evanghelia Sa asemeni lor, iar dovada primirii și urmării Lui sunt virtuțile și felul firesc, sincer și căit pentru starea omului căzut în robia cugetelor sale și ale duhurilor necurate care se vor înfățișa volens-nolens la Judecata universală, globală.

Pentru a înțelege mai bine acest fenomen neobișnuit al picturii exterioare din nordul Moldovei, este nevoie de a ajunge la fața locului, de a sta o vreme în duhul locurilor și mai ales de a trăi în duhul ctitorilor, zugravilor, voievozilor, stareților, episcopilor și ostenitorilor acestor așezăminte pe parcursul a peste 500 de ani de dăinuire pentru folosul întregii umanități care are nevoie mai mult ca oricând, în această epocă de agresivitate tehnologică, de setea și foamea după Cuvântul Lui Dumnezeu și al Bisericii și de dobândire a harului Lui Dumnezeu cu ajutorul căruia virtuțile devin o realitate a vieții noastre și o arvună a împărăției Lui Dumnezeu de aici de pe pământ.

IURIE COLESNIC

Iurie Colesnic este o personalitate culturală de primă mărime în Basarabia. S-a născut la 12 august 1955, în localitatea Dereanu, raionul Călărași. Un remarcabil istoric literar, cu foarte multe publicații redactate de el. A absolvit facultatea de energetică a Universității Tehnice din Moldova în anul 1978. Redactor șef sau director la mai multe instituții culturale precum: Centrul Muzeografic M. Kogălniceanu, editura Univerditos, Editura Museum etc.

Ca director al editurii Museum, a editat cele mai valoroase lucrări istorice și literare din patrimoniul cultural-artistic al Basarabiei. Printre aceste lucrări, trebuie să menționăm câteva:

- Memorii ale deținuților GULAG-ului, cu Ștefan Pirogan
- Dicționarul femeilor ilustre ale Basarabiei
- Enciclopedia membrilor Sfaturii Țării
- Apostolul Unirii. Pan Halipa, 2006
- Gheorghe Bezviconi. Bibliografie, 1994
- Dicționarul scriitorilor români din Basarabia (1812-2006), 2007

Dar lucrarea de mare amploare, ce trebuie semnalată prin importanță cât și prin dimensiune și informațiile prezentate, este colecția de 10 volume intitulată: **BASARABIA NECUNOSCUTĂ.**

Această lucrare a implicat o activitate enormă de informare în arhive, monografiile, publicațiile acelor timpuri și chiar în arhivele personale ale urmașilor personalităților semnalate de autor.

Lucrarea este bogat ilustrată și cu citate din diferite surse, care sunt semnalate cu multă eleganță. Cele 10 volume au apărut în perioada anilor 1993-2015, deci în 22 de ani, ceea ce reprezintă o mare performanță.

Iurie Colesnic prezintă în aceste 10 volume un număr de **328 de personalități legate de Basarabia**, multe dintre ele puțin cunoscute publicului larg. Dar încă din primul volum sunt prezentate și personalități de primă mărime din Basarabia, precum: Ștefan Ciobanu, Pantelimon Halippa, Simion Murafa, Pavel Gore, Elena Alistar, Alexei Mateevici, Alexandru Plămădeală etc.

Fiecare volum este prefațat de autor, dintre care am selectat prefața din volumul nr. 2 (1997), care face referire la istoria noastră: „Basarabia nu este un mit. Este o realitate. Apărută pe hartă printr-un joc al istoriei, ea a dispărut printr-un concurs de împejurări la fel de neașteptate... Este datoria noastră să nu luăm drept adevăruri absolute, chiar dacă au fost semnate cu nume

de împărați creștini ca Alexandru I, sau cu nume de tirani comuniști, ca Iosif Stalin... Citind urmele generațiilor care s-au perindat în istoria noastră, afirmăm cu profundă convingere; *Basarabia nu este un mit. Este o realitate*”.

În prefața volumului al 3-lea, autorul în final mărturisește: „Toate aceste personaje, mari și mici, care au populat Basarabia de odinioară, pe neprins de veste și chiar fără voia autorului s-au aranjat într-o frescă enormă. Nu mai suntem singuri atâta timp cât ochiul lor veghează deasupra noastră. Nu mai suntem singuri din momentul când i-am regăsit și i-am pus la locul lor, pe fresca memoriei noastre”.

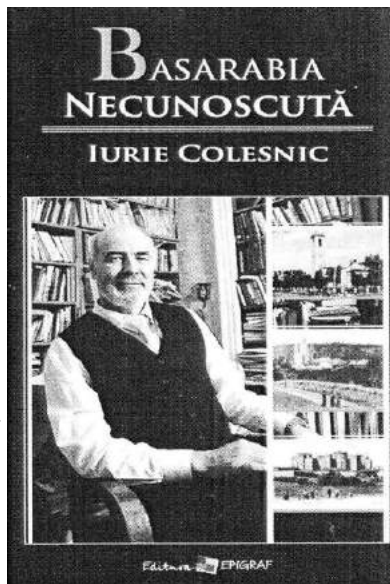
Dar mesajul autorului a continuat foarte interesant și în prefața la vol. al 4-lea: „...Dar cum putem să uităm oamenii care au locuit aici, care secole de-a rândul au ținut nestinsă ființa spirituală a neamului românesc pe o limbă de pământ dintre Prut și Nistru. Și cum am fi fost în stare să uităm suferințele personalităților care, cu prețul vieții, au plătit fiecare clipă din istoria dramatică a Basarabiei? Suntem datori să-i readucem pe acești distinși înaintași în prim-planul istoriei, doar astfel vom putea recupera verigile rupte din trecutul nostru, doar în felul acesta, într-o bună zi, vom descoperi că Basarabia a renăscut, a reînviat numai datorită nestinsei noastre credințe că ea a existat și va exista atâta timp cât vom crede în trecutul și în viitorul ei”.

Iurie Colesnic mărturisește, în prefața la voi. 5, limitele pe care le poate aborda în aceste zece volume: „...Nu știm câte

volume se pot scrie pe această temă, dar este incontestabil că drama basarabeană nu poate încăpea într-un volum, nici în zece, oricât de bine am redacta aceste cărți”.

O abordare curat istorică, legată de istoria Basarabiei, autorul o prezintă în prefața vol. 8: „Întotdeauna am avut impresia că Rusia, chiar și înainte de ocuparea Basarabiei, adică 1812, a încercat să vehiculeze ideea că, chipurile, moldovenii din stânga și din dreapta Prutului sunt două națiuni diferite. Din această idee a fost născut mitul înstrăinării. Apariția frontierei pe Prut a fost ca un argument pentru Rusia, cum că aceste popoare sunt diferite. Poți înstrăina o avere, poți înstrăina un teritoriu, nu poți înstrăina însă o conștiință. Și aici este marea eroare a imperialiștilor ruși.

Basarabia s-a născut dintr-o trădare. Fără anul 1812, Basarabia n-ar fi existat. O simplă tranzacție cu pungile de aur a dus la formarea conștiinței a unei tragedii

istorice. Un popor a fost rupt în două și nimeni nu are curajul să încerce să repare această grea și neînțeleasă eroare”. Este foarte greu să menționezi o personalitate din cele 328 menționate în aceste 10 volume. Am ales un personaj puțin cunoscut, care a avut un mare rol la cedarea de către Turci teritoriului dintre Prut și Nistru, la 1812, rușilor.

Acest personaj este **Manuc bei**, care este prezentat de autor în voi. 10, pe 20 de pagini, cu informații foarte interesante, dintre care semnalăm câteva: „...Armenii au înțeles clar că a avea bani nu este suficient, banii trebuie să facă politică. Acest popor a influențat destinele nu numai ale Moldovei, ci și ale Valahiei, Greciei, Turciei, Rusiei etc. Sunt câteva personalități-cheie care reprezintă exponențial această diasporă și care, curios lucru, cum au apărut pe neașteptate și s-au stabilit în Basarabia, la fel de repede au și dispărut, lăsând în urmă lor doar niște amintiri materiale: conacul Manuc bei de la Hâncești, Biserica Armenească din Chișinău și Bălți”.

Manuc bei s-a impus ca o figură importantă în Turcia și s-a implicat în bătălia diplomatică pentru viitorul Principatelor Române. El construiește un han la București, unde, la 16 mai 1812, va fi semnat documentul de **cedare a Basarabiei**.

Pentru meritele aduse, la 22 mai 1810, Rusia îl decorează pe Manuc cu ordinul Sf. Vladimir, în gradul III, împăratul Alexandru I relatând cu lux de amănunte meritele pentru care Beyul este decorat.

Autorul citează, dintr-o lucrare scrisă de Gh. Bezviconi, atmosfera rusească după cedarea Basarabiei: „La o lună de la semnare, amiralul Pavel Ciceagov (1765-1849), la 16 iunie 1812, scria următoarele: ...Am aflat că dacă negociatorii ruși ai Păcii de la București ar fi insistat asupra diverselor lor cereri, cei ai turcilor aveau ordinul să cedeze asupra tuturor punctelor. Astfel s-ar fi putut obține Siretul drept granița Basarabiei...”.

Manuc bei, care în documentele oficiale figura ca agent de influență, n-a fost dat uitării. Lui i s-a permis să se stabilească în Basarabia și chiar să realizeze un proiect grandios, fondarea orașului Alexandropol (orașul lui Alexandru I), pe teritoriul guberniei nou formate. În iunie 1816, Manuc a vizitat Petersburgul, unde a fost primit de întreaga familie a împăratului.

Deoarece Manuc trebuia să rămână și agent confidențial al Rusiei, un fel de șef al serviciului de informație secretă al rușilor în Balcani, Ministerul Afacerilor Interne a detașat pentru a-l deservi pe un funcționar special, Apostolache Stamo. A decedat pe 22 iunie 1817 și a fost înmormântat lângă Biserica Armenească din Chișinău, unde mai târziu s-a înălțat un pridvor special, care ar proteja mormântul lui.

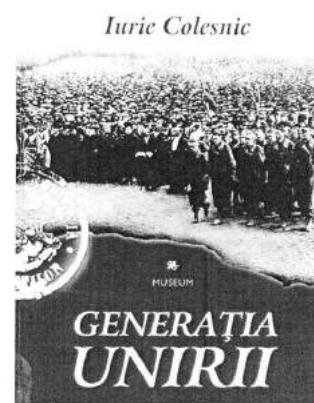
Totuși moartea lui Manuc bei rămâne un episod acoperit de mister. Povestea sa este mai lungă. Fiu al unui armean bogat din Turcia, originar din Rusciuc,

Manuc (Emanoil Mârzaian) a moștenit o imensă avere de la tatăl său, devenind apoi un important negustor de anvergură europeană, și, pentru a-și încununa reușita, trezorerul și consilierul intim al Marelui Vizir Mustafa Bairaktar. Acesta, pentru a-i dovedi recunoștința, l-a convins pe Padișah să-l numească Domnitor, în Moldova, la 28 septembrie 1808. Dar, Marele Vizir a fost asasinat de ieniceri și, nemaivând protecția acestuia, Manuc a renunțat să-și ia în primire tronul, preferând să fugă în Muntenia, pentru a nu împărtăși aceeași soartă. După anumite surse, el a avut grijă să-și ia marea sa avere, dar și trezoreria Marelui Vizir, și s-a stabilit la București, unde a construit, sub ocupația rusească, faimosul han.

Însă după plecarea trupelor rusești, la 28 mai 1812, Manuc bei a fugit din nou pentru a scăpa de turci, ajungând până la Paris, ca agent al rușilor și al austriecilor. Câțiva ani mai târziu, s-a reîntors, pentru a trăi pe moșiile sale, la Hâncești, în Basarabia, unde a și murit, în 1817, în urma unei căzături de pe cal. Unii istorici afirmă însă că a fost otrăvit de agenții secreți ai turcilor.

Palatul de la Hâncești a fost înălțat de fiul lui Manuc, Ioan Murad (1810-1893), având pe fronton blazonul familiei și coroana princiară, deși acest rang oficial nicăieri nu le-a fost recunoscut. Tot acolo a fost înălțat un palat de vânatoare, care s-a păstrat excelent, și astăzi a ajuns muzeu pentru tot ținutul Hânceștiului. Avere sa, formată din moșii, vii și imobile, a fost vândută la licitație în 1831.

Iurie Colesnic a abordat o temă istorică deosebit de importantă, pe care a intitulat-o **GENERAȚIA UNIRII**, publicată în anul 2004. Este o lucrare memorabilă de mari dimensiuni, care a necesitat o documentare de excepție și care pune în valoare personalitățile principale care au contribuit la această MARE UNIRE. Sunt abordate personalități din Basarabia, Bucovina, Transilvania și Transnistria.

În prefața la acest volum, autorul abordează un subiect pe care l-a intitulat Miracolul Unirii, din care am selectat câteva pasaje: „Oricât s-ar scrie despre Marea Unire de la 1918, nici cea mai doctă argumentare n-o să spulbere senzația de miracol.

continuare în pag 43

EI S-AU JERTFIT, SFIDÂND HIDOASA MOARTE...

ION GHELEȚCHI

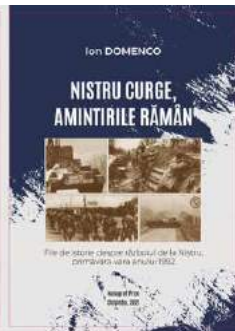
Cartea **“Nistru curge, amintirile rămân”** (Editura “Notograf Prim”, Chișinău, 2021, autor-publicistul Ion Domenco din Cantemir) este dedicată memoriei eroilor căzuți în luptele de la Nistru din primăvara-vara anului 1992.

Autorul povestește despre eroii aceluia război, declanșat de către forțele secesioniste de la Tiraspol, cu susținerea armatei 14 a Rusiei, în focul căruia au căzut cu moarte de erou și 15 patrioți din localitățile cantemirene *„Căzuți în luptă, pentru libertate./Pentru credință, neam și Tricolor./Ei s-au jertfit, sfidând hidoasa moarte./S-avem un cer senin, fără-negri nori”*.

Eroii războiului de la Nistru, scrie Ion Domenco în prefața cărții, au demonstrat cu prisosință că sunt demni continuatori ai înaintașilor, ai strămoșilor geto-daci, *„oameni drepti, cu demnitate și verticalitate, cei mai viteji dintre traci”*.

Este o carte-memorie despre veteranii războiului din 1992, când tânărul nostru stat a fost pus la grea încercare și ar fi un mare păcat să fie dată uitării acea filă din istoria Republicii Moldova, scrisă cu sânge, eroii acelei confruntări armate, *“pentru care-mi vin în minte versurile: ... Căci moarte nu există/Și ce numești tu moarte/E-o viață altfel scrisă/În sfânta firii carte/”*.

Cartea pune în valoare istoria luptătorilor din raionul Cantemir care s-au jertfit pentru obținerea independenței statului nostru. „Fitulul” care a declanșat conflictul de pe Nistru, scrie Ion Domenco, a fost „aprius” în anul 1990 din perspectiva unirii Moldovei cu România, trecerea la alfabetul latin, adoptarea Tricolorului și Stemei de stat a R. Moldova, refuzul Chișinăului de a oficializa limba rusă. În septembrie '90, Tiraspolul a proclamat „independența” regiunii, iar la 2 martie 1992 a început războiul. Iată doar un singur fragment din carte (p.30): *„Din localitățile raionului Cantemir la acel război au participat cca 1000 persoane - polițiști și militari, 15 dintre care au rămas pentru totdeauna pe câmpul de luptă, 4 au revenit cu grad de invaliditate, alții simt și acum contuziile și/sau mai ales-rănile morale, consecințele sângerosului măcel, care este tratat total diferit pe cele două maluri ale bătrânului Nistru. Anii se perindă vertigions, iar eroii uitați se sting, ca lumânările de ceară în singurătate sau în preajma celor apropiați”*.

Cartea are o valoare istorică incomensurabilă datorită conținutului alcătuit din istorii veridice despre război, documente, fapte scoase la lumină din alte publicații, din arhivele militare, amintirile veteranilor, portretele celor 15 eroi căzuți în luptele pentru independența și integritatea teritorială a țării, însoțite de scurte date biografice și descrieri despre locul și ultima luptă, care le-a curmat viața, dar și mai multe poze din tranșeele de la Nistru, secvențe ale veteranilor, care cinstesc memoria camarazilor de arme.

Cartea **„Nistru curge, amintirile rămân”** reprezintă o importantă sursă, dar și un imbold pentru alți scriitori de a prezenta curajul și eroismul celor care au luptat la Nistru, așa cum au făcut-o combatanții din raionul Cantemir. Și aici aș sublinia încă odată meritul autorului constă în faptul că pune în valoare numele tuturor cantemirenilor care și-au dat viața pentru patrie. ...Peste puțin timp, la 2 martie 2022, se vor împlini 30 de ani de la declanșarea războiului de pe Nistru pentru apărarea Independenței și Integrității teritoriale a Republicii Moldova. Un conflict armat care a durat câteva luni, dar soldat cu pierderi de vieți omenești, case ruinate, familii despărțite de către separatiștii susținuți fățiș de armata Rusiei.

De menționat că, autorul a dedicat eroilor căzuți în lupte și o poezie proprie, care se termină cu următorul catren: *„...În flori și jerbe astăzi monumente/Cu chipul drag și scump din poze vechi:/Ce tineri ieri! Acuma doar portrete.../-Vie-amintirea lor: în veci de veci!”*.

Regretabil faptul că și până în prezent unități militare rusești și muniții continuă să se afle pe teritoriul Republicii Moldova din stânga Nistrului, deși despre necesitatea retragerii acestora partea rusă a făcut promisiuni în repetate rânduri. În amintirea celor care au pierit în acel război, pentru apărarea limbii române și a tradițiilor strămoșești, ziua de 2 martie a fost decretată de Chișinău drept Ziua Memoriei și a Recunoștinței, fapt menționat, în carte, în Mesajul Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, la 2 martie 2021.

În final vă îndemn să lecturați această carte-memorie, care constituie un pios omagiu și o profundă recunoștință apărătorilor Independenței și Integrității teritoriale a țării, care la 27 august a.c. a marcat 30 ani de independență.

INCURSIUNI PRIN VIATĂ ȘI MOARTE

Octavian MIHALCEA

Volumul de versuri al lui Adrian Alui Gheorghe, *Comunitatea artistică* (Editura Junimea, Iași, 2020), pune în valoare desfășurări cu aparența cotidianului, în care poezia ocupă

un loc privilegiat, uneori de-a dreptul normativ. Nuanțele evanescente contribuie la edificarea unor mistere complexe. Fragilitatea condiției poetului transpare din numeroase sintagme ale cărții. Spectacolul se prelungește și după pragul morții, Adrian Alui Gheorghe brodând pasionant despre realitate și despărțirea de ea. Printr-o ironie lesne detectabilă sunt lansate întrebări peste întrebări. Într-un loc din volum, o dispariție în bibliotecă

generează plurivalente accepțiuni parabolice. Alteori, enumerările despre fericire au o aură ritualică, profund știutoare. Totuși, briza neantului adie printre poemele lui Adrian Alui Gheorghe, acolo unde relativitatea spațio-temporală este suverană. Însingurarea existențială devine copleșitoare uneori: “Tocmai îmi ratez viața/ și pe lângă ea o mulțime/ de poeme care mi se gudurau/ la picioare./ Cred că așa se întâmplă/ și cu popoarele/ de microbi/ care ne locuiesc/ pielea/ intestinele:/ suntem un teritoriu/ fără nicio perspectivă./ Pe cer luna trece/ așa/ sfântă/ și/ clară.” Sunt numeroase puneri în scenă al căror caracter liric e deosebit de pătrunzător. Judecățile de valoare au o deosebită acuitate în registrul incursiunii prin viață. Autorul denunță precaritatea, galopantă de multe ori. Parcursul distanței dintre viață și moarte nu mai are nimic surprinzător. Criza și măștile făuresc o ambianță apăsătoare. Ca de obicei, figura poetului Aurel Dumitrașcu stă la baza unei suite de imagini care nu pot fi uitate ușor. Mereu în căutarea de noi sensuri, poezia lui Adrian Alui Gheorghe pornește de la spontaneități apreciabile. Poem impresionant, “Sfântul” pune în operă semnele unei spiritualități ce nu poate să nu ne suscite atenția. Pe de altă parte, poezia cotidianului există și își cere drepturile. Poetul abordează elocvent și această latură, nelipsită de

punctele ei forte din punct de vedere estetic. Poezia și poeziile sunt integrați într-o veritabilă axis mundi.

Cuvintele marchează trasee din ce în ce mai variate, din ce în ce mai necruțătoare. Pe lângă multe poeme cu accentuat caracter narativ, întâlnim și anumite mostre de esențializare lirică: “Din cuvinte și culori/ am inventat o gară/ pentru toate plecările, pentru toate despărțirile.// Când mi-am dat seama de deriziunea/ artei am vrut să șterg cu buretele/ bielele mele însăilări,// dar era prea târziu,// prea multe trenuri/ treceau deja pe acolo.” Adevărată lecție pentru cei care scriu, pentru cei care ființează: “să fiți vii atunci

când scrieți/ morții nu scriu/ morții nu citesc poezie// să nu scrieți ca morții/ să nu simțiți ca morții/ să nu citiți ca morții/ să nu iubiți ca morții”. Cele de dincolo de viață suscită un magnetism ieșit din comun, surse a multor poezii. Într-un mediu în care “visele au căpătat consistența varului de pe pereți”, o anumită reflectare obiectivă nu poate fi decât salvatoare. Tonul ironic propriu unor versuri posedă rolul său în această ambianță existențială totuși fatală. Și pentru că știm sigur că din profesarea adâncă a poeziei nimeni nu iese teafăr, iată accepțiunea lui Adrian Alui Gheorghe: “Pe mulți/ treaba asta numită poezie/ i-a mutilat pe viață/ ca și cum și-ar fi prins mâinile/ în roțile dințate/ muncitorul de la strung// A fost de ajuns să îi audă glasul/ să apuce zdravăn de condei/ (e o licență, firește!)/ ca după aceea să devină de nerecunoscut.” Un ciclu aparte din volum e axat pe meniul rezervat unor condamnați la moarte celebri, poetul apropiindu-se în acest fel inedit, încă o dată, de implacabilul act al extincției. Prin actuala Comunitate artistică, Adrian Alui Gheorghe accentuează: “pe o mulțime de lucruri nu le-am trăit dar mi le amintesc/ altele le-am trăit, dar le-am uitat, și îmi e de ajuns./ de fapt, toată viața am fost oameni liberi/dar nu am știut.”

Adrian ALUI GHEORGHE

Comunitatea artistică

colecția
antof

JUNIMEA
LA 50 DE ANI

Katia Nanu și pandemia în active narrative

Nu mai citisem de multișor - o-ho-ho! de la **Puzzle cu Vasile**, apărută în 2011 - o carte semnată de Katia Nanu, deși, între timp, aflui din succinta bibliografie de la finalul cărții *Primăvara femeii în galben* (Editura Phoebus, Galați, 2021) autoarea a mai publicat o carte de teatru și un volum de proză scurtă. Drept este că nici nu ne-am mai întâlnit după ce s-a închis faimosul Salon literar de la Biblioteca Județeană din Galați.

Asta e!! Lumea evoluează, deși între evoluție și involuție diferența este de o consoană și o vocală. Mergem înainte, precum pendula din perete, programată să meargă invariabil înainte. Se mai dereglează, se hodorogeste, indică un timp eronat, dar merge înainte. Mi se pare că n-am folosit o comparație potrivită. Lumea nu se dereglează, ci doar se uzează, îmbătrânește după cum a fost proiectată prin Facerea biblică. Dereglată, adică rău proiectată a fost de la început, de la Geneză. Probabil că și Creatorul, a sesizat că omului plăsmuit de El îi lipsește ceva de vreme ce la sfârșitul actului n-a mai rostit formula sacră și a văzut *Dumnezeu că este bine așa*.

Ne amăgim cu iluzia că, ulterior i-a mai ameliorat marșul spre dezastru Prometeu, prin furtul focului de la zei, dar de fapt a incendiat planeta, de avem astăzi focuri pe tot globul. A plătit pentru asta. De pe stânca lui din Caucaz, vulturii i-au ciugulit ficiații și bine i-a făcut. De n-ar fi fost isprava lui, n-am fi trecut prin cele două conflagrații mapamondice, Gemenii newyork-ezi ar fi fost și astăzi la locul lor, și n-am fi știut nici de pandemie.

Pandemia? Ne tulbură normalitatea de doi ani și chiar mă miram, că n-a constituit încă o ispită literară pentru scriitorii noștri, n-a fost asumată ca pretext narativ și nu i s-au explorat bogatele oportunități literare.

Katia Nanu este printre primii scriitori care l-a asumat ca pretext literar, i-a optimizat valențele narrative și l-a creditat ca subiect epic. *Co-vidul, mărturisește autoarea, pune în practică niște instrucțiuni nescrise, materializează o situație deja existentă. Virusul se răspândește progresiv, luând formele bizare ale unei pete de cerneală prinsă într-o sugativă, alunecă lent dintr-un colț în altul al planetei obligând oamenii să se distanțeze...* (p.57).

Este, orice s-ar spune, o temă generoasă și dacă i se explorează toate oportunitățile, cum putem constata în romanul d-nei Katia Nanu, dacă este bine distribuit, în secvențe cremoase și glazurate, poate articula fericit o construcție literară. Este, într-adevăr, un subiect copios și o ispită calofilă în care realul și fabulosul pot coexista productiv fără să se stânjenească reciproc.

Cum spuneam, lumea a evoluat și reacționează altfel atunci când este cuprinsă de pandemie. Nu se mai izolează, precum tinerii din Florența bântuită de ciumă, de-a furnizat materii narativ lui Boccaccio, dar se distanțează unii de alții, își pun măști și se igienizează mai responsabil, ceea ce nu înseamnă c-a parcurs un progres prea evident, în intervalul ultimilor șapte secole. Căci dincolo de tragismul hipopotamic indus comunității, pandemia înseamnă o stare de spirit și un pretext de a medita mai aplicat asupra morții. *Omului îi este frică de moarte. Însă nu simte de la început o frică tangibilă, o teroare constantă sau, dimpotrivă, un stres brusc, dureros, instinctiv, cam ca reacția necontrolată a corpului la începutul unui cutremur. Te înveți cu moartea exact la fel cum te obișnuiești să-ți conștientizezi viața* (p.27). Se moare diferit, așa cum tot diferit se trăiește. În vremea de pandemie, când se murea cu sutele într-o zi, moartea nu mai era un fenomen neobișnuit și nu mai surprindea pe nimeni. Curiozitatea autoarei nu mai privește moartea, ci felul în care se moare. Ceea ce realizează autoarea în romanul său poate alimenta o colecție bogată de tipologii umane relaxate în sicriu sau aflate în stare muribundă.

Primele meditații mai adânci despre moarte și despre ceea ce înseamnă un mort i le-a provocat moartea bunicului, gheda, când era deja elevă la gimnaziu. *Parcă cineva îl înlocuise pe gheda cu un manechin la patru ace. Avea costum în dungi și pălărie tare, cică așa purta el în tinerețe, la Perceptură*.

Apoi, moartea fetei de 10-12 ani, fiica unor colocatari de bloc, într-un accident de mașină - condusă de chiar tatăl ei, sau moartea Tisei Nica, lovită de covid între florile de rostopască, livrată familiei de la spital rece în doi saci negri de plastic *puși unul peste celălalt*, de se întreba și familia, dacă chiar o fi moarta lor în sacii aceia negri primiți de la spital.

Eu colecționez durerile din împrejurimi, de alături, de altundeva, mărturisește și autoarea, Dau pe dinafară de ele știind, văzând că există. (p.22).

Așa este. De regulă, moartea se asociază cu singurătatea, cu durerea și suferința, și ochiul autoarei este peste tot, pe unde se-ntâlnesc aceste stări copleșitoare. Paginile despre căminul de bătrâni bunăoară, unde mai mult ca oriunde singurătatea este atotprezentă, la fel de cumplită ca o maladie netratată - sunt de-a dreptul tulburătoare. Acolo unde n-a curmat destine, virusul pandemiei le-a tulburat, le-a bulversat, le-a dat peste cap și le-a smintit din cursul firesc. Atins de covid, bunăoară, un mire asistă dezolat la propria sa nuntă, unde mesenii ignoră cu bună știință toate restricțiile oficiale, iar Alin Andrei, personajul atotprezent, liantul care coagulează și leagă întâmplările între ele, chiar dacă la unele participă din eroare, se achită conștiincios de misiunea încredințată de autoare.

Altfel, sigur spectacolul generat de pandemie este apocaliptic. Am privit resemnați cum pleacă mașinile încărcate cu cadavre în saci negri, ermetic închiși către gropi săpate uneori noaptea cu escavatorul (p.143).

Și tot atotprezentă, ca și Alin este femeia în galben, cu ochelari negri și geantă de firmă trimițând avertismente prevenindu-și într-un fel clienții avant de mourir. ? Cine se ascunde sub masca acelei femei elegante - mereu în galben și mereu pomădată cu parfumuri scumpe? Este pandemia fatidică? Este moartea care și-a preschimbat coasa în sticlute cu odicolon și dansează Jerusalema? Este însăși soarta, destinul de care nu te poți și nici nu ai unde să te ascunzi.

Concluzie. M-am întins mai mult decât se obișnuiește cu această cronică la un roman modern, mustind de realitate, scris cu nerv și cu bogate anacoluturi biografice. Mi se pare că prin acest roman Katia Nanu și-a găsit maniera narativă care i se potrivește cel mai bine.

În spiritul școlii de la Târgoviște explorează biografia și extrage din ea tot ce poate folosi demersului epic, deși biografia este numai un pretext pentru că substanța narativă în ansamblul ei este preluată din realitatea zilelor noastre, cea pe care o găsim ecranată seară de seară în știrile televizate. Este, cred, cea mai convingătoare dovadă că și-a găsit maniera potrivită și poate persevera în acest registru.

Încă ceva, în condițiile când cei mai mulți dintre confrății noștri se întrec în supralicitarea lirismului, prozatori noi. care să ducă mai departe tradiția romanescă de unde-a lăsat-o Rebreanu, Camil Petrescu și alți scriitori de referință sunt puțini și cu slabe șanse de a se impune. Romanul Katiei Nanu ar trebui să se bucure de o recunoaștere din partea filialei Galați-Brăila a Uniunii Scriitorilor. O felicit pe autoare pentru această ispravă epică și o așteptăm cu alte dispuneri romanești, - tot așa, rafinate, în care ficțiunea să se dizolve în real iar realul să fie matlasat cu vectorii fabulosului.

ÎNTRE SCYLLA CRUCII ȘI CHARIBDA SEMILUNII: RĂSĂRIT DE EUROPĂ, APUS DE ASIE

Gheorghe FELEA

Pe măsură ce aprofundez cercetarea, identific tot mai multe similitudini în devenirea celor două orașe dunărene și sunt tot mai contrariat de faptul că persistă încă mitul/legenda/stigmatul unei rivalități ireconciliabile între Brăila și Galați, cele două perle ale Dunării de Jos. Simpla apartenență, de-a lungul evului mediu la entități statale diferite, nu oferă suficiente explicații pentru elucidarea contenciosului brăileano-gălățean și nici nu justifică remanența sa în timp. De aceea, consider că realitățile geografice, istorice, economice și de mental nu sunt cauza ci consecința dominantelor geopolitice și a clivajului intereselor comerciale, economice, politice și diplomatice în plan regional și continental. Astfel, l-am redescoperit pe Elisee Reclus, care definea istoria ca geografie în mișcare iar geografia, istorie în spațiu.

Consecvent acestui principiu, vom aborda în studiul de față, în premieră, problematica presupusă de temă în contextul genezei și evoluției urbanizării și urbanismului din zona Dunării, dezvăluind influențele și filiațiile economice, politice, diplomatice induse la Dunărea de Jos. Această nouă perspectivă oferă cheia pentru elucidarea contextului geopolitic, economic, politic, zonal, regional și european al rivalității gălățeano-brăilene. În tentativa de a dezlega acest mister, stabilirea titlurilor este definitorie, pentru că stabilește coordonatele cercetării. De aceea, titlul acestui articol a fost stabilit după îndelungi reflecții pentru a sugera, sintetic, printr-o expresie adecvată-referențialul pentru întreaga structurare a contenciosului brăileano-gălățean.

Aceasta este explicația pentru prima parte a titlului, între Scylla crucii și Charibda semilunii. Apelul la dificultățile navigației prin Strâmtoarea Messina, ce separă Sicilia de Calabria, se dorește a fi o cale mai directă pentru ca cititorul să realizeze că, la fel de greu, a fost și pentru orașele dunărene să își mențină libertatea și să-și prezerve interesele între Scylla crucii și Charibda semilunii. Precum se știe, în mitologia greacă, Scylla și Charibda erau doi monștri, pe care-i menționează și Homer, când relatează despre expediția lui Ulise. Aceștia reprezentau o amenințare pentru toți cei care călătoreau prin strâmtoare, întrucât erau nevoiți să evite atât stânca Scylla cât și vârtoarea Charibda. Dificultatea consta în faptul că navigatorii care reușeau să treacă de vârtejul de apă riscau să se izbească de stâncile Scyllei sau invers. Altfel spus, corăbierii, precum Ulise, erau constrânși între Scylla și Charibda să opteze pentru răul cel mai mic.

Evident, în cazul de față, expresia face trimitere la contenciosul brăileano-gălățean, subiect pe care am început să-l abordăm în numărul anterior al revistei. Afirmăm cu just temeii că cele două orașe-port au fost nevoite, de-a lungul istoriei, să navigheze cu prudență între Scylla crucii și Charibda semilunii. Într-adevăr, din considerente geopolitice, crucea a devenit, pe lângă simbolul mereu benefic al credinței și pretext pentru promovarea unor interese ale marilor puteri, în detrimentul celor ale Țărilor Române. Astfel, pretențiile medievale, de dominație, ale Ungariei și Poloniei, se prezintă ambalate sub forma Ungariei Mari sau a Wielkopolska, tendințele expansioniste ale Rusiei țariste s-au concretizat în panslavism și panortodoxie, ingerințele Imperiului Habsburgic erau susținute prin pangermanism, lor adăugându-li-se și alte panidei, sub flamura Marii Britanii, Franței etc, care învolutează și mai mult talazurile deja înspumate ale zonei danubiene..

Prima confruntare din arealul Dunării de Jos a fost provocată de interesele divergente polono-maghiare (care au generat chiar conflicte moldo-muntene, cu represalii și resuscitări ale rivalității brăileano-gălățene), având drept miză controlul celor două mari artere comerciale, care străbăteau Țara

Românească și Moldova. C.C. Giurescu, referindu-se la vechimea orașului Brăila afirmă că: „este, ca târg și port, mai veche decât statul Țării Românești, la data întemeierii acestuia. Deci la circa 1300, ea avea deja o anumită însemnătate”, fiind sursă de venituri ridicate, prin încasările de la vamă.

Atestată documentar la 20 ianuarie 1368, Brăila a devenit cunoscută ca un important centru comercial, loc de întâlnire a produselor transportate de corăbiile venite din porturile aflate pe coastele Mării Negre și Mediteranei cu produsele occidentale desfăcute aici, îndeosebi, de negustorii brașoveni. Prin privilegiul acordat de Vlaicu Vodă negustorilor brașoveni, aceștia puteau vinde, cumpăra sau tranzita, plătind vama obișnuită de 3% (tricesima) din valoarea mărfii, o dată la venire și a doua oară la întoarcere în caz de export, nu plăteau vamă pentru aceste mărfuri, ci numai pentru cele importate aici, ceea ce favorizează pe brașoveni. Se puneau astfel bazele stimulării traficului portului, Brăila devenind *avant la lettre* un fel de *porto franco sui generis*.

Documentul în discuție este cel mai vechi privilegiu comercial acordat de un domnitor român și, în același timp, prima atestare a Brăilei. Privilegiul este o dovadă că „marele drum de negoț Brașov-Brăila, atât de râvnit pe atunci de regii Ungariei, intrase la acea dată în stăpânirea românească”, de acum toți domnii următori, în frunte cu Mircea cel Bătrân, întărind privilegiile „drumului Brăilei” și ale schelei” în fapt, tratatul întărește toate libertățile pe care le aveau din vechime (ah antiquis) în țara noastră transalpină, per dictam „pomenita, zisa, cunoscuta”, devenită proverbială, viam Braylam, numită de Nicolae Iorga drumul Levantului. „Forma numelui arată că așezarea exista de cel puțin de câteva decenii, Brăila fiind integrată deja în sistemul fiscal al țării, de vreme ce aici funcționa o vamă”. Trebuie precizat că Brăila a profitat de o conjunctură favorabilă ca urmare a decăderii Târgului de Floci și a Vicinei, care asiguraseră, până atunci, schimburile cu Brașovul. În scurt timp, Brăila “oraș al dacilor, făcea comerț mai mare decât în toate orașele țării”, așa cum consemnează cronicarul grec Laonic Chancocondil în 1462, cu prilejul expediției lui Mahomed al II-lea împotriva Domnului Țării Românești, Vlad Țepeș. Spre deosebire de Brăila, Galațiul este atestat documentar cu 77 ani mai târziu, în 1445, într-un act semnat de domnitorul Ștefan al II-lea. Abundența peștelui și situarea târgului la un „vad” de trecere a Dunării au fost principalele atuuri care au contribuit la

formarea pieței locale. Nu este exclus ca expresia „la Dunăre”, amintită în câteva acte de scutire de vamă pentru transportul peștelui emise după 25 august 1445, să se refere și la târgul Galați. În acest caz, carele mănăstirilor Humor, Moldovița și Neamț, datorite cu asemenea privilegiu, puteau încărca fiecare în jur de 1.000 de kg de pește, o cantitate apreciabilă pentru acele vremuri.

Înceata dezvoltare a pieței gălățene în secolul al XV-lea se datorează și faptului că, până la 1484, Galații au avut un rol modest în economia Moldovei, pentru că mai tot comerțul țării, ca și negoțul polonilor cu Orientul, se făcea prin Chilia și Cetatea-Albă, iar brașovenii preferau drumul mai direct prin Brăila. De aceea, pe bună dreptate, arderea Brăilei, din 27 februarie 1470, nu trebuie considerată numai o acțiune declanșată pentru înlăturarea sprijinului acordat de brăileni complotului organizat de vornicul Isaia, ci și ca o măsură pentru înlăturarea concurenței pe care portul muntean o făcea Galaților, Chilie și Cetății-Albe..

După cucerirea de către turci a Chilie și Cetății-Albe, Galații rămân principalul port al Moldovei, ajungând destul de repede, la o prosperitate deosebită. Știri mai numeroase privesc economia Galaților din secolul al XVI-lea, ele confirmând bogăția produselor vândute pe piață și dezvoltarea comerțului, târgul devenind acum centrul unei mari zone economice.

În continuare, cauza insuficienței dezvoltării a orașului rămâne Brăila. Imediat ce Brăila cade sub turci, Galații îi iau locul și începe să prospere, extinzându-și relațiile cu lebergienii, armenii și chiar evreii negustori care preferă drumul de negoț al Galaților. În timpul lui Petru Rareș, Galații era destul de însemnat și cauza creșterii sale rapide consistă în faptul că nu era nici un alt port liber care să-i fie rival, pentru că: Brăila, Chilia și Cetatea-Albă erau ale turcilor. De asemenea, poziția sa geografică îl avantaja pentru că avea, în apropiere, două căi de comerț naturale: Prutul și Siretul, pe care se coborau din Moldova numeroase lemne de construcție. Toate acestea atrăgeau corăbii din Crimeia, Constantinople, Trapezunt, Sinope, ba chiar și din Egipt, din Barbaria Africană.

Un alt produs al țării care a făcut să înflorească mult portul a fost sarea care se exporta în cantități foarte mari în Turcia. Drumurile sării erau privilegiate de domnie, bine întreținute drumuri

domnești cu dejușători libere, cu drepturi de păscut vitele, fără a plăti. Alt comerț ce se făcea prin Galați era al cerii, untului, ce mergeau în Turcia și cel cu pește direcționat către Polonia. Dezvoltarea comerțului Galaților a condus la apariția unei noi meserii a moldovenilor „cărăușia”.

Dezvoltarea economică a Galațiului, prosperitatea comercială a Brăilei confirmă afirmația ilustrului istoric N. Iorga privind „relația strânsă a românilor cu apele la scara istoriei: „Dacă scoți Marea, apele din spațiul românesc, acesta se prăbușește ca și construcție geopolitică și identitară”.

Geopolitica zonei a fost bulversată de atingerea limesului dunărean de către turci, care, în numele panislamismului, ținteau să ajungă în Europa Centrală. Nu putem să ne reprimăm pornirea de a ne întreba, ca și P. P. Panaitescu, în studiul său din 1947: De ce nu au cucerit turcii Țările Române? Istoria consemnează doar două tentative de anexiune a țărilor române de către Imperiul Otoman: prima la 1522, când sangeacbeiu de Nicopole Mehmed beg începea introducerea administrației otomane în Țara Românească și a doua în 1595, când otomanii au decis transformarea Moldovei și a Țării Românești în pašalâcuri. Ambele tentative nu au reușit, atât din cauza rezistenței românilor, cât și datorită interesului marilor puteri în regiune, acestea fiind preocupate să mențină Țările Române în calitate de state-tampon între ele și Imperiul Otoman. „Drept rezultat, le-a fost reînnoit acestora statutul de 'ahd (textual jurământ), adică statutul de state tributare. Astfel, statul otoman devenea «Putere suzerană», în timp ce Rusia devenea «Putere Protectoare» „În concluzie, dominația otomană a fost mai puternică în Țara Românească și ceva mai puțin apăsătoare în Moldova”, ultima având și calitatea de țară de serhad (cap de frontieră), adică o țară tampon între Polonia și Imperiul Otoman.

O ilustrare a veridicității concluziei anterioare este faptul că Brăila, mare centru economic, cu o poziție strategică deosebită, aflat în zona de graniță dintre cele două țări românești, a intrat în sfera de expansiune a Imperiului Otoman. Cu atât mai mult cu cât se putea crea o punte de legătură cu Dobrogea, aflată sub stăpânire otomană. Se sconta pe faptul că prezența unei garnizoane militare aici ar fi descurajat intențiile de independență ale domnilor români. De aceea, în 1538, cu prilejul expediției împotriva domnului Moldovei, Petru Rareș, Brăila este ocupată de către turci, iar doi ani mai târziu, așa cum reiese dintr-un raport polon, aici se construia deja o cetate de zid.

Portul si-a păstrat importanța în timpul administrației otomane (1538-1829), menținând legăturile comerciale tradiționale, doar că majoritatea produselor exportate ajungeau la Istanbul. Negustorii brașoveni au continuat să facă schimburi comerciale în acest port, vânzându-și produsele meșteșugărești și cumpărând pește și produse orientale. Preotul armean Hugas Ingian, care a vizitat Țara Românească pe la 1800, notează că grâul acestei țări se strângea la Brăila, unde mai înainte veneau cu corăbiile negustori turci și cumpărau cât voiau, acum însă aici vin și corăbii europene ca să cumpere grâne.

După intrarea sub ocupație otomană orașul a primit denumirea de Ibrail, mai apropiat ca pronunție de limba turcă. Timp de trei secole Brăila va reprezenta pentru turci un puternic cap de pod strategic, prevăzut cu puternice fortificații și tuneluri subterane, de care s-au izbit toate armatele din războaiele antiotomane ulterioare.

În schimb, orașul a continuat să aibă o puternică forță economică. O dovadă a prosperității Brăilei este faptul că în anul 1595 Mihai Viteazul recucerește orașul și cetatea, pe care le Stăpânește până la moartea sa. Încercările repetate ale turcilor de a recuceri Brăila în această perioadă s-au soldat tot cu atâtea eșecuri.

Secolul XVIII, cu numeroasele lui războaie ruso-turce, a însemnat pentru Brăila numeroase asedii, cele mai grele fiind cele din 1770 și 1791. Dar cel mai important conflict pentru Brăila a fost războiul rusoturc din 1828-1829, care s-a soldat cu eliberarea definitivă a orașului. La luptele de la Brăila a luat parte însuși țarul Nicolae I. Deși turcii dispuneau de doar 8000 de soldați față de cei 25 000 de ruși, luptele au durat câteva luni. Pe 17 iunie 1828 turcii au capitulat, cu condiția permiterii evacuării trupelor turcești spre Silistra. Cu toate că au pierdut 7-8000 de oameni, rușii au capturat 278 de tunuri și 17 000 de puduri de praf de pușcă cât și provizii care au ajuns pentru aprovizionarea armatei ruse timp de o lună de zile.

Am insistat asupra acestor aspecte pentru că problema rivalității gălățeano-brăilene nu poate fi dezlegată fără proiectarea acesteia pe canavaua relațiilor internaționale din sud-estul Europei și fără o analiză comparativă a evoluției comerțului și a dezvoltării activității portuare în zona dunăreană. De asemenea, evoluția celor două orașe nu se poate

dezlega decât în contextul activității portuare de pe traseul Dunării românești și în strânsă corelare cu expunerea situației comparative a problematicii geopolitice și geostrategice din Europa de sud-est.

Ajunși în acest punct al prezentării, se cade să oferim cititorilor explicații și pentru inserarea în titlul articolului a celei de-a doua sintagme Răsărit de Europă, Asfințit de Asie. Probabil, unii au recunoscut asemănarea cu formula inspirată, specifică unuia dintre cei mai străluciți stilști ai literaturii române, scriitorul Fănuș Neagu, autorul romanului „Asfințit de Europă, răsărit de Asie”. Cu premeditare, am inversat răsăritul și asfințitul pentru că, spre deosebire de Fănuș Neagu, la sfârșitul evului mediu Țările Române și implicit orașele Galați și Brăila se deschid către Europa, încercând să se îndepărteze de Levant și de Orient.

Pentru ilustrul brăilean, orașul balcanic sudic (Brăila) este înfățișat ca un spațiu-punte între lumi (lumea atemporală, personală a scriitorului, reprezentată de un timp sufletesc prins undeva, între copilărie și adolescență, exprimând fericirea și libertatea absolută, și lumea arhaico-mitică, anume cheia în care autorul vede și contemplă natura). Orașul devine un motiv de evadare din cotidian, orașul în sine se transformă și capătă forma unei porți dintre lumi, ca oraș de graniță, nu doar între Răsărit și Apus dar și între lumea eonică a vegetalului dezlănțuit, liber și ferice, și spațiul cotidian, banal, supus goanei după înavuțire și ascensiune socială, adevărată minijunglă de provincie cu personaje învolburate, misterioase sau dimpotrivă, ridicole, tragicomice, carnavalești.

Orașul devine granița dintre două lumi, dintre două continente evanescente (Răsăritul și Apusul), dintre două spații, cel profan și cel sacru, personal, pe care îl vede, îl simte doar scriitorul și în care, contopit cu natura, el devine una dintre acele ființe mitologice cutreierând spații nestrăbătute de altcineva. “Balcania” devine un tărâm fictiv, descriind această lume a granițelor, a sfârșitului de civilizație și a începutului de lume mitică. Răsăritul și Apusul sunt marginile acestui ducat al scriitorului. Romanele lui Fănuș Neagu sunt evazioniste însă permanenta oscilație (un element tipic al romanului balcanic românesc) între realitate și oniric, mitic și arhaic, permit trecerile bruște spre universul real, spre societatea de graniță (Brăila, ca teritoriu între marginea Apusului și începutul Orientului) și realitățile sale post-decembriste: „începutul de Răsărit” (un tărâm fabulos, asemenea celor din geografia lui Tolkien) este

asociat cu „ținuturile premergătoare Asiei” iar „Sfârșitul de Apus” evocă „ultimele fășii ale ținuturilor vestico-europene” însă zona stăpânită de autor, acel ținut magic doar al lui, „ducatul său”, cum l-a numit, este zona de graniță, Balcania”, cum o denuște într-o culegere a sa de proză scurtă („Pierdut în Balcania”). „Zona de graniță” nu are nici ea limite concrete după geografia reală, ci întruchipează un spațiu accesat prin reverie, prin proiectare în fabulos, un spațiu unic, format dintr-o dimensiune fabuloasă (care-l apropie de Tolkien, după un specific geografic al fantasticului, urmărit cu un aparent stil realist, obiectivo-descripționist) și o dimensiune memorialistică (apropiindu-l de timpul unic, personal, al romanelor lui Marcel Proust, de romanul existențialist).

Istoria orașelor Brăila și Galați s-a identificat, timp de sute de ani, cu istoria portului lor, a cărei activitate polariza viața întregului oraș, deoarece Dunărea a fost o cale sigură și lesnicioasă prin care s-au stabilit relații economice cu popoarele din vestul, centrul și estul Europei. De aceea, după 1829 toate instituțiile noului regim capitalist, au luat naștere mai întâi la Brăila și la Galați. Firește, la început, în forme rudimentare. Ele erau aduse de negustorii străini, veniți în porturile dunărene. Aceștia aduceau cu ei spiritul economiei banului, metodele, instituțiile specifice”.

De fapt, Ștefan Zeletin a întrevăzut și a fixat definitiv adevărul fundamental pentru sociologia românească: anume că regimul burghez-capitalist s-a introdus prin mărfurile și străinii veniți după 1829 în porturile Brăila și Galați, iar nu prin ideile noi aduse din Apus la București și la Iași. În acest fel se justifică folosirea expresiei Răsărit de Europă, asfințit de Asie din titlu.

După ce am conturat cadrul general în care au apărut și au evoluat, la nici 20 de km distanță, două orașe importante ale Țărilor Române, urmează în episodul următor să ne referim concret la contenciosul brăileano-gălățean și formele sale de manifestare, la acumulările și exacerbările sale, care au condus la menținerea sa până în contemporaneitate.

Morphocroma

Salonul Anual al Filialei Galați a U. A. P. R.

Corneliu STOICA

Deschis în Sala „Ioan Simion Mărculescu” de la parterul Muzeului de Artă Vizuală, Salonul Anual al Filialei Galați a U. A. P. R. reunește pe simeze un număr de 50 de lucrări de pictură, sculptură, grafică, artă decorativă, obiect și caricatură semnate de tot atâția plasticieni. Ele reprezintă o selecție pe care această instituție (curator, muzeograful Eduard Costandache) a făcut-o din cele patru saloane (de

Mugur Vrânceanu - Germinatie

primăvară, vară, toamnă, iarnă) care au avut loc în anul 2021 la Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”. Sunt lucrări aparținând numai membrilor definitivi și stagiaari ai Filialei, nu și ale colaboratorilor, așa cum s-a întâmplat în saloanele periodice amintite. Este pentru al cincilea an de când muzeul organizează acest Salon Anual, instituția fiind interesată în egală măsură atât de promovarea artei care se creează la nivel național cât și a celei de pe plan local.

Așa cum subliniază curatorul expoziției Eduard Costandache, manifestarea „își propune să evidențieze diversitatea direcțiilor artei contemporane locale, dar să și releve semnificațiile problemelor pe care și le pun artiștii, marcând preocupările de ordin stilistic, tematic, conceptual sau ideologic ce animă atelierul

de creație al plasticienilor gălățeni, evenimentul oferind posibilitatea descoperirii unor personalități și atitudini artistice variate

Parcurgând expoziția, genul peisajului poate fi urmărit în creația mai multor pictori și graficieni. Sterică Bădălan prezintă o priveliște a satului Iglani, localitate cu nume de origine tătară, componentă a comunei dobrogene Maliuc. Este o imagine tonică, specifică peisajului de luncă, unde apa și pământul sânt înfrățite din vremuri imemorabile („Iglani”). Teodor Vișan, cunoscut ca un veritabil monografist vizual al Galațiului și împrejurimilor acestuia, aduce în prim-plan o secvență matinală a Dunării, când discul roșiat al soarelui pare că se ridică la orizont din adâncul apei, împrăștiind pe suprafața oglinzii acesteia o lumină încă timidă („Peisaj dunărean”). Gheorghe Miron, pe o dominantă de verde crud, semn al începutului de primăvară, configurează un grup de arbori bătrâni, scorburoși, cu trunchiurile măcinate parțial de factorii meteorologi și timpul necruțător. Artistul își intitulează tabloul metaforic „Sfatul bătrânilor”. Asemănător ca interpretare, liric prin excelență este și „Copacul din Vrancea” al Mirunei Cărăușu. Semne ale primăverii distingem și-n lucrările semnate de Floria Suceveanu, la care prezența omului însuflețește natura și creează o stare de exuberanță („Primăvara e aproape”) și Ionuț Mitrofan („Primăvară”), de fapt o subtilă alegorie în alb-negru. Tabloul lui Nicolae Cărbunaru, un mare împătimit al genului, dincolo de frumusețea peisajului unei păduri dese, dobândește prin fascicolul de lumină ce se întrezărește la orizont, la capătul drumului ce împarte pădurea în două, o conotație mistică („Drum spre lumină”). Simona Pascale practică o pictură semiabstractă, ea construiește sintetic, formele și volumele caselor sunt mai mult sugerate, coloristica este în general potolită („La margine de sat”), în timp ce Ioana David-Ciocănaru folosește culori puternice de contrast, griurile colorate din prim-plan venind total în opoziție cu roșul intens din partea superioară a lucrării („Peste deal”). Utilizând atât materia picturală cât și colajul, Liliana Jorică Negoescu realizează o construcție poetică bazată pe geometrizare, descompuneri ale obiectelor și forța sugestivă a culorii. Gabriela Georgescu, în stilul ei realist-decorativ, a fixat în patruleterul tabloului imaginea mirifică a viței de vie, motiv ornamental întâlnit foarte frecvent și în arta populară („Vița de vie”). Marincla Simiraș, care până acum s-a manifestat mai ales în pictura abstractă, face

Olimpia Stefan - Interferente

pași siguri și spre pictura figurativă, plâsmuind o secvență peisagistică estivală, în care roșul macilor iese pregnant în evidență („Dor de vară”). Romeo Antonio Pălie ne poartă pe plaiurile Deltei Dunării, prezentând o priveliște cu vegetație abundentă, redată printr-o explozie cromatică ce amintește paleta foviștilor („Peisaj”). Ioana Musinchevici abordează spațiul din zona montană, atrasă mai mult de lumea unor legende întretesute de-a lungul timpului („Muntele vrăjit”).

Bârlădeanul Marius Lupu, membru al Filialei gălățene, abordează compoziția, prezentând un cuplu de îndrăgostiți în interiorul unei căzi de baie. Personajele sunt bine conturate, printr-un desen riguros, căruia îi subordonează nemijlocit culoarea („Duet”), Ioan Murariu- Neamț, pe un frumos fundal decorativ, realizează portretul unei tinere soliste care se acompaniază cu cobza, surprinsă într-un moment când își acordează instrumentul („Acordaj fin”). Ștefan Axente s-a aplecat asupra dramelor umane provocate oamenilor de pe tot mapamondul în ultimii doi ani de virusul Sarscov 2. El a imaginat în spațiul plastic o serie de elemente simbolice care reflectă atmosfera de tristețe și apăsare, melancolia celor aflați în izolare sau în carantină („Secvențe din anul pandemic”). Aceleași drame i-au inspirat graficianului Tudor Șerban obiectul intitulat „Pandemic grief”. Într-o cutie metalică de prim-ajutor, artistul a introdus un Ex Libris 70 UAP (gravură „ac sec”, 45x25x9,5 cm), al cărui desen reprezintă un fluture care se zbate pe o mască medicală de protecție. Sunt exprimate astfel, simbolic, durerea și suferința, dezolarea și numeroasele pierderi omenești din perioada de pandemie, fragilitatea ființei umane în

Andreea Costandache - Imobil mobil

fața unei boli necruțătoare. Ca și cu alte prilejuri, Andreea Costandache, apelând la geometrizare, imaginează noi tipuri de construcții umane care să fie în deplină armonie și echilibru cu mediul natural („Imobil mobil”). Basarab Păltănea, într-o compoziție construită pe contrast și juxtapunere, exprimă stări interioare tensionate și neliniști sufletești („Pentru totdeauna și încă o zi”).

Pendulând în evoluția sa între figurativ și abstract, Sava David expune de această dată o compoziție realizată în cheie abstractă, remarcabilă prin ritmurile cromatice realizate, echilibrul și știința compozițională („Compoziție”). Tot în zona abstractă se înscrie și lucrarea „Arcade” a lui Tudor Ioan, admirabilă prin efectele grafice și de culoare pe care le obține. Alte lucrări de pictură și grafică sunt semnate de Jana Andreescu („Albastru II”), Xenia Boțea („Vitriol”), Mihaela Brumar („Alienare”), Cornelia

Marcel Bejan - Joc străbun

Burlacu („Dedublare”). Ana Maria Cocoș („Cântec de dragoste”), Cornel Corcăcel” („Arta cenzurii”). Cristiana Culiță („Radiografii recurente”), Liviu Hâncu („Natură statică cu pene de păun”), Cristina Popa („Văzut și nevăzut”). Valentin Popa („Santinela”), Claudiu Radu („Medusa”), Olimpia Ștefan („Interferențe”) și Liliana Tofan (Earth”). Sunt lucrări, unele figurative, altele abstracte, însă toate sunt de calitate superioară, emoționante, comunicând mesaje care se adresează fie gândirii, rațiunii, fie punând în mișcare resorturi sufletești de mare sensibilitate ale iubitorilor de artă care le receptează. Despre unele dintre ele am mai scris în cronicile la saloanele periodice respective. Aș mai reaminti doar că pentru gravura „Ars Censurae / Arta cenzurii”1, executată în tehnica ac rece, în care este abordată problema creatorului și a primejdiilor care-l pândesc în mediul social în care trăiește, graficianul Cornel Corcăcel a fost distins cu Marele Premiu la ediția din 2021 (a XVII-a) a Bienalei Naționale de Artă Plastică „Lascăr Vorel” de la Piatra Neamț.

Sculptura din Salonul Anual este reprezentată prin lucrările plasticienilor Gheorghe Andreescu, Denis Brânzei, Eduard Costandache, Sergiu Dumitrescu Jr., Lucian Jităriuc, Bogdan Murariu, Alexandru Pamfil, Gheorghe Terescenco, Adrian Vădeanu și Mugur Vrânceanu. Primul se inspiră din mitologia antică egipteană, dând o interpretare personală mitului

Ioan Murariu Neamt - Acordaj fin

Miruna Carusu - Copac din Vrancea

întrețesut în jurul zeului Anubis, protectorul morților și însoțitorul sufletelor acestora la Judecata de apoi („Anubis). Denis Brânzei închipuie un ingenios „Stup”, în care elementele componente sunt dezvoltate pe verticală și îmbinate cu meticulozitate, rigoare și fantezie. Compoziția „Lunatic”, a lui Eduard Costandache, prin forma metalică verticală înscrisă în spațiu, cu mai multe devieri curbilinii pe orizontală, sugerează mișcarea incertă a unei persoane, sau, conform explicației dată în DEX cuvântului din titlu, a unei persoane suferindă de somnambulie. „Anima” lui Sergiu Dumitrescu Jr. are caracter simbolic și dă senzația de mișcare și de persistență a unui puls ritmic. Lucian Jităriuc prezintă o a treia variantă a lucrării sale „Fluture diamant”, executată de această dată nu din marmură recompusă, ci din ipsos, concepută într-un stil care evocă întrucâtva cubismul. „Cavalerul” lui Bogdan Murariu, realizat din lemn de nuc, răspândește înjur un medieval. Cioplitura lasă să se vadă urmele dălții, iar perforațiile făcute cu burghiul în masa sculpturală concură la crearea formei de siluetă umană. Alexandru Pamfil surprinde un personaj masculin în mișcare. Este armonios înscris în spațiu și are modelajul executate în manieră expresionistă („Umbra”). „Compoziția” lui Gheorghe Terescenco

Sterică Bădălan - Ilgani

se prezintă ca un ronde-bosse de formă ascensională, epurat de detalii, șlefuit până la perfecțiune. Adrian Vădeanu, care prin lucrările sale a dat valențe artistice nebănuite unui material ca fierul sudat, expune o „Troiță”, care poate fi reluată oricând la o scară monumentală și amplasată într-un spațiu public. Mugur Vrânceanu explorează motivul germinației într-o compoziție cioplită în lemn, expresivă și bine proporționată („Germinație”).

Lucrările de artă decorativă se limitează doar la compoziția tridimensională a Sorinei Fădor-Vădeanu, „Căușul rodniciei”, realizată din lână împâslită, și mozaicul lui Eduard Coman, intitulat „Domnișoara din Cucuteni”, inspirat din ceramica aparținând culturii Cucuteni, care se știe că este unică în Europa. Mozaicul ceramic al artistului constituie și un cald omagiu adus creatorilor anonimi, care încă din preistorie au realizat vase, obiecte și figurine decorate cu motive geometrice care uimesc și astăzi. Adriana Chebac expune un admirabil triptic executat în frescă („Arheologie -relicvariu”), iar Florian Doru Crihană este prezent cu pictura umoristică „Podul spionilor”. Statornicindu-se obiceiul ca la fiecare nouă ediție a Salonului Anual să fie omagiat și un artist din cadrul Filialei care a trecut la cele veșnice, prin prezentarea unei lucrări a acestuia din colecția muzeului și evocarea personalității sale, la prezenta expoziție a fost cinstită memoria pictorului Marcel Bejan, plecat la Domnul în a doua zi de Paști a anului 2021 (3 mai) și care ar fi împlinit la 12 februarie 85 de ani. Din cele 28 de lucrări ale artistului aflate în patrimoniul muzeului a fost expusă cea intitulată „Joc străbun”.

Catalogul expoziției, prețios instrument pentru prezent și peste timp, este conceput de Eduard Costandache și în afara textelor semnate de el. Dan Basarab Nanu, managerul muzeului, și Gheorghe Andreescu, președintele Filialei Galați a U.

A. P. R., cuprinde toate imaginile color ale lucrărilor expuse. Fotografiile și prelucrarea

computerizată a imaginilor sunt datorate soției curatorului, pictorița Andreea Costandache.

Apreciat de organizatorul expoziției ca făcând dovada „unității prin diversitate”, Salonul Anual al plasticienilor gălățeni, care rămâne deschis la Muzeul de Artă Vizuală până la 7 februarie 2022, este o manifestare artistică de ținută, care evidențiază potențialul creator superior al membrilor Filialei locale a U.A.P.R., preocupările lor pentru a evolua în consonanță cu tendințele care se manifestă în arta contemporană românească și în cea internațională, precum și legătura indisolubilă care există între muzeu și această organizație profesională a creatorilor din domeniul artei vizuale.

Gheorghe Terescenco - Compoziție

DICȚIONAR - Artiști plastici gălățeni (175)

Corneliu STOICA

SAVA, Marian - sculptor. S-a născut la 3 mai 1950 în Galați. A absolvit Liceul „Vasile Alecsandri” din orașul natal, a lucrat mulți ani în marina comercială română, având posibilitatea să călătorească mult și să cunoască lumea, iar în 1985 a emigrat în Belgia. Aici, pasiunea pentru artă, manifestată încă din copilărie, l-a îndemnat să se înscrie în 1990 la Academia Regală de Arte Frumoase din Bruxelles, pe care a terminat-o

Marian Sava - Unitate

în 1955. A studiat cu pictorul, sculptorul și gravorul Jean-Marie Mathot, după care s-a dedicat întru totul sculpturii. A debutat cu o expoziție personală în 1995, deschisă la Hotel Sheraton (Bruxelles), iar de atunci numărul acestora a crescut la peste 40. În afară de localități din Belgia, a fost prezent cu expoziții personale în Franța, Marea Britanie, Luxemburg, Grecia, Elveția, Liban, Turcia, iar în 2018 și în România, la București (Institutul Cultural Român), Constanța (Muzeul de Artă) și Galați (Muzeul de Artă Vizuală). De asemenea, a participat la numeroase manifestări colective de profil din Belgia, Austria, Marea Britanie, Franța, Italia și Germania, precum și la simpozioane internaționale de sculptură organizate la Sprimont (Belgia, 1997), Gând (Belgia, 1998), Drama (Grecia, 2000, 2001, 2008), Istanbul (Turcia, 2002), Morges (Elveția, 2003), Morteau (Franța, 2004, 2006), Mersin (Turcia, 2005), Mijoux (Franța, 2006), Aley (Liban, 2001) etc. Este membru al Cercului Artistic și Literar

„Royal Gaulois” din Bruxelles (2016) și a fost distins cu Marele Premiu la Salonul din Orgon, Franța (1998); Premiul președintelui în cadrul Salonului de Primăvară, Lyon, Franța (1998); Premiul I la Salonul de Artă de la Cannes, Franța (1999), Titlul de Cavaler al Academiei Internaționale „Greci - Marino”, Italia (2004); Diploma de Excelență la Competiția de Artă Contemporană „Artoteque”, Londra, Marea Britanie (2010); Premiul de Excelență în cadrul Galei „100 pentru Centenar”, Bruxelles, Belgia (2018). Are opere în colecții de stat și private din Belgia, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Olanda, România, S. U. A., Turcia. Lucrările prezentate în România, reunite în expoziția intitulată „Vibrații în 3 D”, au fost în majoritate rondbosse-uri și plachete, acestea din urmă executate ca variante ale unora din prima categorie, dar realizate în basorelief și lipite pe suporturi parietale din lemn. Toate cioplite în marmură neagră belgiană, marmură albă și granit. Marian Sava obișnuiește ca aproape fiecare lucrare să o realizeze atât în marmură neagră cât și albă, obținând astfel efecte vizuale dintre cele mai neobișnuite. “Pentru mine, mărturisesc artistul într-un scurt text de la începutului catalogului acelei expoziții, sculptura înseamnă pasiune, dar și sensibilitate. Lucrările mele sunt rezultatul unor îndelungi căutări și al unor adânci meditații. Am fost întotdeauna captivat de UNDELE invizibile ochiului, însă demonstrate științific, care alcătuiesc și determină UNIVERSUL. Imortalizez în 3 D aceste vibrații invizibile, pe care încerc să le surprind în sculpturile mele, adăugându-le propriile mele vibrații. Gândesc, imaginez și metamorfozez idei, mesaje, trăiri complexe și intangibile în obiecte tridimensionale, care reprezintă esența lor, fie în marmură, mic granit belgian, bronz ori lemn. De aceea am numit stilul meu de-a sculpta și amprenta pe care o pun pe lucrările mele de artă: VIBRAȚII în 3 D, care a devenit (este) marca mea, brandul meu”.

Motive ca cele ale zborului, dansului, muzicii, apei, calului, unității, devenirii, perenității etc. dobândesc materializare vizuală în lucrări ca „Zbor”, „Zbor de noapte”, „Zbor de zi”, „Albatros”, „Fan dans”, „Final”, „Duo”, „Mesager”, „Ciocârlia”, „Uliu”, „Valurile Dunării”, „Andalu”, „Unitate”. Alte sculpturi transpun idei, stări, sentimente, trăiri („Visătoare”, „Secreta”, „Dilema”, „Enigma”, „Rugă”, „Flamă”, „Noroc”, „Descoperire”). Se simte în ele spiritul părintelui sculpturii moderne, Constantin Brâncuși, în stilizarea dusă până la esență, în șlefuirea unor

suprafețe până la desăvârșire sau în lăsarea altora sub o formă rugoasă, în dinamica ce o asigură întregului, însă Marian Sava este și rămâne el însuși în tot ceea ce creează. „Totuși, spiritul brâncușian, observă criticul de artă și scriitorul Lionel Scântey, se arată discret. El trece peste opera lui Marian Sava ca o suflare ușoară, ca o briză, îl atinge ca o mângâiere avizată, ca o încurajare paternă, dar nu-i înlătură nici personalitatea, nici originalitatea, nici ineditul valorilor estetice”.

Sculpturile artistului se disting prin eleganța și fluiditatea liniilor, prin jocul subtil al curbilor, prin puritatea și sintetismul formelor și volumelor, prin meticulozitatea cu care sunt realizate, dând impresia înălțării sau a curgerii. Marian Sava este un liric, dar unul meditativ, de substanță, care are în vedere încărcătura filozofică a lucrărilor, crearea unor opere deschise la nivelul limbajului. Sub dalta și ciocanul său marmura cântă, formele dobândesc sonorități muzicale, transmit vibrații izvorâte deopotrivă din inima materiei și din adâncul ființei creatorului. Lucrări vădit simbolice ca „Ciocârlia”, reprezentată sculptural printr-un nai, „Noroc”, amintind de o ploscă românească, „Valurile Dunării”, care evocă spațiul de acasă, „Unire”, o coloană ornamentată cu motivul torsadei, precum și altele neexpuse în România („Lucefărul”, „Nadia”, „Armonie”), au fost plăsmuite cu siguranță ca acolo departe, printre străini, să-i aline dorul de țară și să-i întărească speranța că sculpturile lui vor putea fi văzute cândva și de români, ceea ce s-a și întâmplat.

Marian Sava - Visătoare

Dă-i singurătății tale sângele veacului tău și condeiul pe care timpul l-a hărăzit să brăzdeze până la lacrimi mântuirea ta, omule!

Vasile Sevastre GHICAN

Preot Ionel Rusu „Cădind miresme”, Editura PRINTECH București, 2017

Preoții sunt duhul pământului, ei au adus aici murmurul izvoarelor și pacea privighetorilor; de la ei am învățat cum se face curățenie în suflet. De la ei am învățat de ce Soarele e mai dulce ca Luna și de ce oamenii uită atât de repede pe Dumnezeu, chemându-i doar atunci, ca pe o salvare la urgențe, atunci când apusul se aude năvălind peste noi; ei ne amintesc de ce clopotul, la porunca lui Dumnezeu, ne cheamă la biserică. Preotul este prima Catedrală a Mântuirii

omului, iar atunci când ne iese în cale trebuie să-i sărutăm veșmintele și mâna dreaptă, aceea cu care a primit în suflet sfântul har de la Dumnezeu. Da, preotul este prima treaptă din templul, templul nevinovatului Ierusalim al ființei tale. Da, omule, când întâlnești un preot trebuie să te consideri un fericit al zilei în care te afli, un privilegiat al puterilor îngerești, pentru că atunci îți se scoate în cale crucea pe care o cauți prin întuneric de o groază de timp. Așa cum din alb și negru poți obține multe culori plăcute ochiului, la fel din lumina zilei și din negrul nopții poți face sufletul să zâmbească sau să tresară. Preotul Ionel este poet, un poet sensibil, talentat și mult blagoslovit de Dumnezeu.

Dă-i singurătății tale sângele veacului tău și condeiul pe care timpul l-a hărăzit să brăzdeze până la lacrimi mântuirea ta, omule!

Cartea „Cădind miresme” adusă pe lume de harul preotului Ionel Rusu, eu o consider o carte sfântă de poezie. O carte care emană mireasma celui care o citește, o carte care te cheamă la lectură așa cum primăvara-și cheamă livezile la rod.

După ce scrii o astfel de carte te poți considera un poet așezat la casa ta; și atunci te întorci în interiorul tău și spui plin de satisfacții: „Odată, ca-ntr-un vis, cupe cu flori împrăștiau miresmele lor printre nouri”. O carte scrisă cu penița înmuiată în cupele tuturor florilor lumii; iată puterea unui fior poetic de o astfel de intensitate sufletească; să nu ai pretenție ca anotimpurile să te oblighe a te chema îndărăt, acolo la ospățul fericitelor noastre plăceri de-o clipă: „Să intru în casă seara târziu ca-ntr-un templu al simplității...” Cartea „Cădind miresme” este o minune care îți schimbă păcatele în sfinte rădăcini pregătite pentru alte și alte zboruri nupțiale: „Cărări pierdute în troiene

de suspine,/ se urcau în văzduhuri, sub Pantocrator,/ ca o iederă de-a pururi neastâmpărată”.

Iată cum cuvântul, stăpânul simțurilor noastre păstrează prospețimea apetitului pentru timpul mereu nerecunoscător, pentru pedeapsa primită mereu prea târziu: „Revenind în sat cu drag,/ Ne-am gândit la colindat/ Prin troiene foarte mari,/ Către oameni gospodari”, o poezie care dă cu barda în cimentul leneș al trecutului descoperind fericirea de a savura versurile cu miros de mahala medievală, ca mai apoi veșnicind să convingă. „Râuri de lacrimi din ochii dimineților l-ar mai putea opri/ din

ucigătorul chin,/ scânteie și lacrimi din cer vor absorbi din oase un repetat suspin”, aici vine să ne infuzeze gândul cu scopurile lui imaginare, aici, „Pământul se făcea că doarme-ntr-una somnul de veci al bunicii”. Enigma poetului preot Ionel Rusu este acidă și cred în cuvintele sale născătoare de idei ce pot devora un adevăr fie el și în fașă: „Tată și mamă care m-ați adus pe lume și m-ați învățat să surâd/ cu gingășie,/ unde sunteți?” Poetul preot Ionel Rusu, talent autentic, aici stând mărturie în fiecare vers puterea de-a impresiona, sinceritatea de-a invoca și harul de a aduce în casele lumii adevărul și credința: „Pământul care se clatină din temelii,/ La porunca Domnului,/ Este ca un stâlp de granit./Care nu putrezește niciodată”. Poetul preot Ionel Rusu este stăpân pe „mistria” verbului pe care l-a șlefuit până la sânge pentru a da culturii o literatură de înaltă clasă. Nu aș vrea ca vorbele mele să devină aspre; biserica și poezia sunt frați de suflet; propun ca fericirii să i se dea meritul avut înainte de naștere; incontestabil talent! aici încep și aici se termină granițele literaturii române; aici se găsesc cei ce se caută pe sine; „văzduhul tot mai uscat și greu de înghițit... în al treisprezecelea au plesnit din țâțâni jgheburile cerului, prelingându-se din belșug lacrimile Sfinților și ale Precistei/ din potire,/ pe pământul însetat de apă, asemenea pruncului aruncat de la/ sânul mamei”.

Sărut versul sfinției voastre, părinte Ionel Rusu, acum când știu că zborul vă este senin și mult prea departe de inimile curioșilor și mult prea aproape de patima cititului. Dați vă rog voie cuvintelor să iasă la arat, semn că primăvara din sufletul dumneavoastră este veșnică.

„Un biet puiț de vișin, uitat demult de tata și de mama în pământ într-o toamnă târzie, printr-o

năstrușnică săpăligă,/ de lemn,/ s-a îngrășat ca un balaur imbatabil,/ s-a întins, odihnindu-se peste casă, ca o balcâză liană dintr-o junglă,/ care sufocă cu nesimțire flora de dimineața până seara”. O carte scrisă cu lumina lumii, acolo unde poezia poetului preot Ionel Rusu seamănă lanuri de poezie, de poamă americană, de zâmbete de fecioare și de vise de prunci.

Preocuparea lumească a preotului Ionel Rusu este poezia; o poezie care în fiecare dimineață se scoală cu noaptea în cap și-și face de lucru prin Marea Piață a Eternității, prin Gări interstelare acolo unde fericite comete așteaptă să plece spre nemuritoare destinații: „Să vină în prag la noi moșii de vară,/ Cu străchini și ulcele din pământ străbun,/ Cu câni din lumea lor și-orez cu lapte și cireșe,/ Cu miros de tămâie, cu câte-o carte de duh,/ C-aștept din nou pe nana de botez să-mi dea pomană”. Poetul preot Ionel Rusu scrie cu pană de păun, o poezie caldă ca o zi de iunie, dulce-amăruie ca o gutuie ce-așteaptă să fie îmbrățișată de inima feciorelnică a lui Septembrie. „Zidurile casei părintești te pomenesc,/ ca pe un hrisov, peste care se s-aștern,/ din când în când pete de ceară,/ sau nebiruita patină a Timpului”.

Poetul preot Ionel Rusu scrie o poezie sfioasă ca un cântec de privighetoare într-un crâng nederanjat de urlatul drujbei: bună ca un cozonac Seară sfântă a Învierii Mântuitorului Iisus Hristos. Un poet care scrie numai la îndemnul inimii sale, o poezie care-și cunoaște pe de rost canoanele la care sunt supuși oamenii aleși ai zeiței Poësis! Vrem sau nu vrem poezia se măsoară între bătăile inimii la ceas de zi și la ceas de noapte. Oare cu câte secole ar amâna Dumnezeu sfârșitul de lume dacă toată lumea ar fi la fel de bună și de curată ca inima poetului preot Ionel Rusu? „Cădind miresme” este o carte fără zorzoane scriitoricești, o poezie fericită să glăsuiască nu numai cu sine, ci și pentru cei ce privesc peste gardurile sale: „stâlpări din pletoase sălcii horeau, ca niște fete mari,/ între ogrăzi și grădini,/ pe sub streșini cu oceanul soarelui”. Așadar poezia preotului Ionel Rusu are tot și din toate câte i se poate cere unei vămi la intrare spre cele sfinte. Doresc să înalț acest volum de versuri, „Cădind miresme”... la rang de spirit divin, astfel ca Măria Sa cititorul să ia aminte că și la Galați încă se mai scrie o poezie foarte bună: „Pe un fir subțire se plimbă viața,/că țâșnește dintr-un izvor pe care un Fântânar l-a săpat,/ ca să fie înconjurat de o fântână,/ ale cărei ape sunt scoase afară de o cumpănă fermecată”.

O poezie bună scrisă de un poet bun nu poate fi decât temelia unui nou început de lume. Să bați la ușa poeziei e bine să ți se deschidă, e vai de cel ce-i devine sclav. Poezia preotului Ionel Rusu nu se citește, se savurează; o carte născută dintr-o mare dragoste față de om. Cunoaște-te, omule, și mai apoi vino spre cel ce te-a chemat!

IURIE COLESNIC

urmare din pag 27

Nici până astăzi nimeni nu poate explica de ce Chișinăul și de ce anume **Basarabia** a dat tonul nesperatului act de unire.

Marele rol în înfăptuirea Unirii l-a jucat o generație întreagă, care și-a asumat toate responsabilitățile pentru acest pas fundamental în destinul României și al provinciilor înstrăinate, generație care a lipsit la apelul istoriei la începutul anilor '90 ai sec. XX, când conjunctura istorică, politică și diplomatică a fost extrem de favorabilă pentru repararea marilor nedreptăți comise împotriva Basarabiei și Bucovinei de Nord, de Colosul Roșu de la Răsărit. Cred că în viitoarea Unire, rolul bisericii va fi la fel de mare, la fel de important. Iar pentru a-și asuma acest rol, ea trebuie să pregătească, să educe o Generație de aur, așa cum a fost generația de preoți de la 1918, care a crezut sincer că nu există decât Dumnezeu și Patria... Elita politică, desigur, și-a jucat rolul său decisiv. Un Ion I.C. Brătianu, un Ion I. Nistor, un Iuliu Maniu, au demonstrat maturitate politică desăvârșită.

1 decembrie 1918 și Alba Iulia au însemnat și vor însemna în istoria românilor momentul ideal de organizare a statului românesc, indiferent de conjuncturile politice”. Lucrarea are mai multe capitole importante: • Accente cronologice • Basarabia • Bucovina • Transilvania și Banatul • Transnistria • Regatul

Fiecare capitol este frumos ilustrat și bine documentat cu citate și informații deosebit de importante, care pun în valoare personajul abordat. Este menționată și bibliografia, care a fost utilizată pentru cine dorește să afle mai multe informații.

În finalul lucrării, **Iurie Colesnic** face o mărturisire de care trebuie să ținem cont: „Autorul este conștient că această carte nu este decât o fascicolă din **Cartea Generației Unirii**. Ea trebuie și va fi continuată de toți acei care sunt conștienți de idealul nostru național, **unirea tuturor românilor**. De aceea, rămân în așteptarea materialelor care ne-ar permite finalizarea acestei teme”. Cele două lucrări semnalate în acest material, Basarabia necunoscută și Generația Unirii, prin amploare și informații de mare valoare, ar trebui să se găsească în toate bibliotecile județene și cele universitare.

Este o mare șansă pentru generația tânără să beneficieze de asemenea informații istorice, care vizează istoria noastră.

Trebuie să aduc un sincer mulțumesc istoricului **Iurie Colesnic**, care a reușit cu mare efort și multă competență să realizeze o asemenea literatură istorică de mare importanță națiunii noastre române.

10 februarie 2022

Revista Dunărea de Jos
EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
Președinte: COSTEL FOTEA
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”
Manager: Viorel Sandu

Str. Domnească nr. 61, Galați, cod. 800008
tel.: 0236 418400, fax: 415590, e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583 - 0225

Din sumar:

Spectacol folcloric de Dragobete - p. 2, 3; Poetul Boris Gumeniuk - Ziua Mondială a Poeziei - p. 4; Salonul national de plastică mică de la Brăila - p. 5; Interviu cu Andrei Velea realizat de Alina-Simona Dragomir - p. 6, 7, 8, 9; Traducere: Carmen Andrei propune scriitorul Laurent Bayart - p. 10, 11, 12, 13, 14, 15; Foarte bătrân, cu fața crețată și ochii intens albaștri, autor Nicolae Bacalbașa - p. 16, 17; Elena din Tiagla, autor Ion Manea - p. 18, 19; Un viceconsul din Brăila arestat la Galați, autor Violeta Ionescu - p. 20, 21; Reviste literare - cronică realizată de Alina-Simona Dragomir - p. 22, 23; Etica virtuții în picturile murale ale bisericilor și mănăstirilor din Bucovina, autor Toderiță Rusu - p. 24, 25; Iurie Colesnic, autor Radu Moțoc - p. 26, 27; Ei s-au jertfit, sfidând hidoasa moarte, autor Ion Ghelețchi - p. 28; Incursiuni prin viață și moarte, cronică realizată de Octavian Mihalcea - p. 29; Primăvara femeii în galben, cronică realizată de Ionel Necula - p. 30, 31; Enigme dezlegate: rivalitatea brăileano-gălățeană, autor Gheorghe Felea - p. 32, 33, 34, 35; Morphochroma, autor Corneliu Stoica - p. 36, 37, 38, 39; Dicționar artiști plastici gălățeni, autor Corneliu Stoica - p. 40, 41; Cronică de Vasile Sevastre Ghican - p. 42, 43

Precizare: în numărul 239 al Revistei Dunărea de Jos s-au folosit fotografiile din arhiva CCDJ, iar foto de la pagina 3 a fost realizată de Florin Bucutea, participant la unul dintre concursurile noastre de fotografie etnografică.

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se găsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

Ce știți voi cum se nasc soldații?

Voi nu știți cum se nasc soldații.

Războiul naște soldații.

Suferința naște soldații.

Dragostea naște soldații.

Ura naște soldații

Mi s-a întâmplat să văd și asemenea lucruri,

Dar, de cele mai multe ori,
războiul naște soldații.

De obicei, se ia un om obișnuit

Indiferent de vârsta sa

În cazuri foarte rare, o femeie
tânăra

de obicei, virgină.

De regulă, cu carne și sânge

Născut de mamă-sa

Și e trecut prin proba focului.

Înainte de toate, este îmbrăcat într-o platoșă deosebit de comodă

Și e dus până la poziția de tragere a dușmanului

Pe o distanță de la un kilometru până la cinci sute de metri

Și e lăsat să fie împușcat din automate.

Dacă după primul glonte rămâne în viață

și nu e făcut bucăți

și nu se scurge la pământ

sau nu se împrăștie în aer

i se va scoate platoșa,

dar nu dintr-o dată, ci treptat

și din nou

va fi dus spre pozițiile de tragere ale dușmanului

dar de data asta și mai aproape

Ca să fie împușcat din nou.

După fiecare încercare platoșa i se va subția

Și se va face tot mai mică

Se va scurta

Cu cât distanța va deveni minusculă

dar o să rămână fără ea

Când îl vor împușca din mitraliere

Cu lungi rafale

din aruncătoare de mine,

Fără milă.

La urmă, va fi tocat mărunț-mărunț

cu lopeți de genist

Și va fi despicat cu baionete.

Dacă și după toate astea

Va mai continua să trăiască

Și va rămâne în viață

Și va mai continua să lupte

Și o să rămână la toate rece

Atunci va deveni nemuritor

Aidoma granitului

Atunci va deveni bun la toate.

Boris Gumeniuk

Galați, cod 800008, str. Domnească, nr. 61

Tel. Fax: 00-40-236-418488; 00-40-236-415590

E-mail: office@ccdj.ro, revistadunareadejos@ccdj.ro

www.ccdj.ro

